

Raport stanowi trzecią z kolei, dokonaną przez PwC ocenę szans i wyzwań rozwojowych stojących przed polskimi metropoliami. Poprzednie dwa raporty zostały przez nas przedstawione w latach 2007 i 2011, wzbudzając powszechne zainteresowanie i stanowiąc zachętę dla pogłębionej dyskusji na temat strategii rozwojowej.

Wrocław

Nadodrzański mikrokosmos musi dalej rosnać

Raport o polskich metropoliach 2015

Spis treści

<i>Metodyka</i>	<i>2</i>
<i>Wyniki badania 2015:</i>	
<i>Wrocław na tle pozostałych polskich metropolii</i>	<i>4</i>
Wrocław	
<i>Najważniejsze wnioski i rekomendacje</i>	<i>11</i>
<i>1. Ludzie</i>	<i>13</i>
<i>2. Jakość Życia</i>	<i>17</i>
<i>3. Wizerunek</i>	<i>21</i>
<i>4. Instytucje</i>	<i>24</i>
<i>5. Infrastruktura</i>	<i>27</i>
<i>6. Finanse</i>	<i>31</i>
<i>7. Inwestycje</i>	<i>35</i>

Wprowadzenie

Można zaryzykować twierdzenie, że miniona dekada stanowiła okres najbardziej burzliwego rozwoju polskich miast w całej ich nowoczesnej historii.

Przemianom gospodarczym i społecznym towarzyszyły radykalne zmiany w zakresie jakości życia, infrastruktury, funkcjonowania instytucji publicznych, aktywności miast jako centrów życia kulturalnego. Polskie metropolie znalazły się w awangardzie zachodzących w kraju przemian, korzystając z sukcesów transformacji gospodarczej i szans tworzonych przez procesy integracji europejskiej.

Obecny Raport stanowi trzecią z kolei, dokonaną przez PwC ocenę szans i wyzwań rozwojowych stojących przed polskimi metropoliami. Poprzednie dwa raporty zostały przedstawione w latach 2007 i 2011, wzbudzając powszechne zainteresowanie i stanowiąc zachętę dla pogłębionej dyskusji na temat strategii rozwojowej. Europa potrzebuje silnych miast i regionów, w których dobrze się żyje – to stwierdzenie, stanowiące myśl przewodnią „Karty Lipskiej” przyjętej przez Unię Europejską w roku 2007, może stanowić motto dla wszystkich tych opracowań.

Staraliśmy się w nich oszacować wielkość kapitału rozwojowego, jakim dysponują polskie miasta. Zgodnie z metodyką opracowaną przez PwC, kapitał ten rozbiliśmy na siedem składowych (nazywanych „siedmioma kapitałami” i odnoszących się do poszczególnych obszarów rozwoju), których poziom szacowaliśmy osobno, na podstawie szeregu wyselekcjonowanych wskaźników. Choć dobór wskaźników ulega pewnym zmianom, wraz ze zmieniającą się rzeczywistością, udało nam się zachować rozsądny stopień porównywalności pomiaru kapitałów między poszczególnymi opracowaniami. Rozszerza się również lista objętych badaniem miast: z 7 w roku 2007, poprzez 11 w roku 2011, do 12 w obecnym Raporcie, analizującym sytuację wszystkich miast należących do Unii Metropolii Polskich.

Zachęcamy do lektury, refleksji i wspólnej dyskusji.

Dionizy Smoleń

Wicedyrektor zespołu ds. sektora publicznego

Witold M. Orłowski

Główny Doradca Ekonomiczny PwC

W analizie potencjału rozwojowego polskich miast posługujemy się pojęciem 7 kapitałów, z których każdy jest ważny dla rozwoju metropolii. Miasto o wysokim potencjale rozwojowym, to miasto posiadające dobrze i równomiernie rozwinięte wszystkie 7 kapitałów.

Metodyka

Siedem kapitałów rozwojowych

Celem raportu jest określenie kapitałów rozwojowych, którymi dysponują obecnie polskie metropolie. Tylko właściwa analiza i ocena najważniejszych mocnych i słabych stron miasta, wsparta klarowną strategią i właściwymi priorytetami wykorzystania dostępnych środków rozwojowych, pozwoli na prawdziwy sukces w przeobrażaniu polskich miast w kwitnące europejskie metropolie.

Pomiar potencjału rozwojowego polskich miast odbywa się na podstawie metodyki opracowanej przez PwC i stosowanej do oceny sytuacji metropolii. Bazuje ona na przekonaniu, że dla harmonijnego rozwoju niezbędne jest jednocześnie posiadanie szeregu różnorodnych zasobów, umownie nazwanych kapitałami miasta.

We współczesnej ekonomii słowo „kapitał” rozumie się bardzo szeroko – dotyczy nie tylko pieniędzy, budynków i maszyn, ale i kwalifikacji ludzi (kapitał ludzki), umiejętności współdziałania (kapitał społeczny), wiedzy i doświadczenia. Najogólniej mówiąc, przez kapitał rozumiemy wszelkie zasoby niezbędne do rozwoju: finansowe, rzeczowe, ludzkie, a nawet takie, które istnieją w sferze odczuć (np. kapitał wizerunku). Wspólną cechą kapitałów jest to, że aby je rozwijać trzeba umiejętnie przez lata inwestować.

W analizie potencjału rozwojowego polskich miast posługujemy się pojęciem 7 kapitałów, z których każdy jest ważny dla rozwoju metropolii. Miasto o wysokim potencjale rozwojowym, to miasto posiadające dobrze i równomiernie

rozwinięte wszystkie 7 kapitałów. Jeśli któregoś z kapitałów brakuje, stanowi to wyzwanie dla metropolii – i wskazuje pożądany kierunek strategicznych działań.

Wszystkie wskaźniki, łączne i cząstkowe, zostały zdefiniowane i wyliczone w taki sposób, że wartość wyższa oznacza większą wartość kapitału, a średnia dla 12 badanych miast wynosi 100.

Raport bazuje na pomiarze porównywalnych danych, dostępnych w maju 2015. Generalnie dane pochodzą z lat 2013-14, a autorzy raportu dołożyli starań w celu uwzględnienia najświeższych możliwych danych, dostępnych dla wszystkich 12 porównywanych miast.

Jak czytać wykres radarowy?

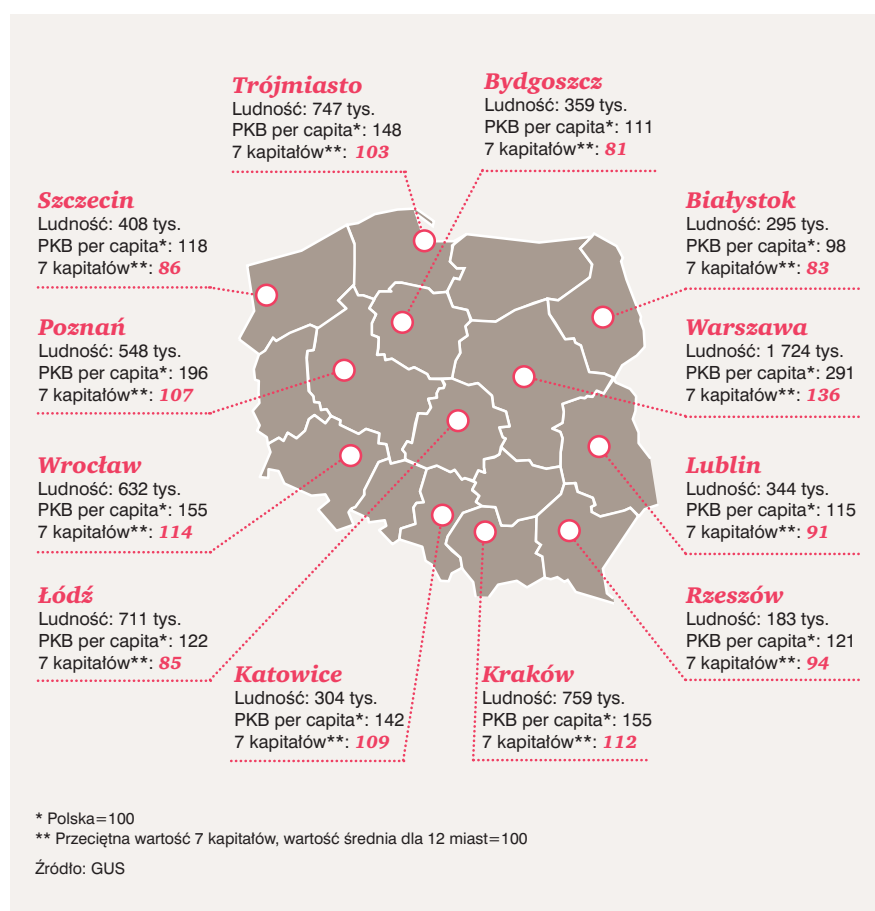
Przy prezentacji 7 kapitałów posługujemy się wykresami radarowymi, pozwalającymi mierzyć sytuację miasta w kilku obszarach lub podobszarach wchodzących jednocześnie w skład kapitału: im więcej obszarów, tym więcej osi, na których odkładamy wartości wskaźników charakteryzujących sytuację miasta. Połączone punkty na osiach tworzą figurę – trójkąt, czworokąt lub pięciokąt (ile osi, tyle wierzchołków ma figura).

Na wykresach pokazano kształtowanie się kapitału analizowanego miasta (obszar zaznaczony na czerwono) oraz kształtowanie się kapitałów wszystkich 12 wielkich miast Polski (obszar zaznaczony na szaro – minimalne i maksymalne wskaźniki danego rodzaju kapitału).

Analizując wykres powinniśmy zwrócić uwagę na:

- **Wielkość zakreślonego obszaru** – im obszar większy, tym wyższy poziom kapitału.
- **Kształt figury** – im bardziej proporcjonalny, tym bardziej zrównoważony rozwój poszczególnych mierzonych kapitałów. „Wyciągnięcie” figury w którąkolwiek ze stron sugeruje, że w danej dziedzinie kapitał jest bardziej rozwinięty od średniej, „cofnięcie” któregoś z wierzchołków – że jego rozwój jest tu niedostateczny.

Podstawowe dane o polskich metropoliach

Dane dotyczące ludności z końca 2013, PKB na głowę mieszkańca z 2012 roku (najświeższe dostępne dane GUS i szacunki PwC) oraz przeciętna wartość 7 kapitałów w roku 2014.

Miniona dekada była okresem dużego sukcesu rozwojowego polskich metropolii. Było to wynikiem pomyślnego rozwoju gospodarczego Polski, odnotowującej (obok Słowacji) najwyższe tempo wzrostu PKB w Unii Europejskiej.

Wyniki badania 2015: Wrocław na tle pozostałych polskich metropolii

Polskie metropolie i obszary metropolitalne stanowią najważniejszą, z gospodarczego punktu widzenia, część kraju.

W 12 miastach objętych badaniem mieszka 7,5 miliona osób, czyli 19% całej ludności kraju, wytwarzając 34% całkowitego PKB. Jednak w 12 obszarach metropolitalnych powstałych wokół tych miast, mieszka 15,7 miliona osób, czyli 41% całej ludności, wytwarzając aż 54% całkowitego PKB Polski. Metropolie są nie tylko centrum życia gospodarczego, ale również – a może przede wszystkim – centrami kulturowymi, ośrodkami największej aktywności naukowej, artystycznej, edukacyjnej.

Sukces metropolii jest kluczową determinantą sukcesu całego regionu.

Miniona dekada była okresem sukcesu rozwojowego polskich metropolii. Było to wynikiem pomyślnego rozwoju gospodarczego Polski, odnotowującej (obok Słowacji) najwyższe tempo wzrostu PKB w Unii Europejskiej. Przy realnym wzroście PKB w kraju o 35% w latach 2005-14, przeciętny wzrost w 12 metropoliach wyniósł 34%.

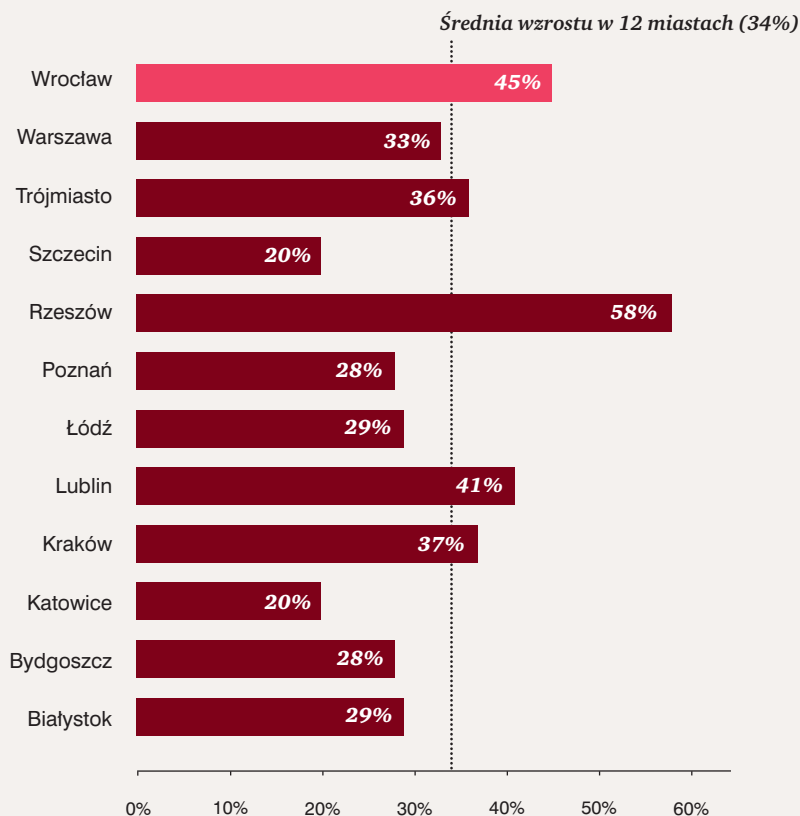
7,5 mln

osób czyli

19%

całej ludności kraju, mieszka w 12 miastach objętych badaniem

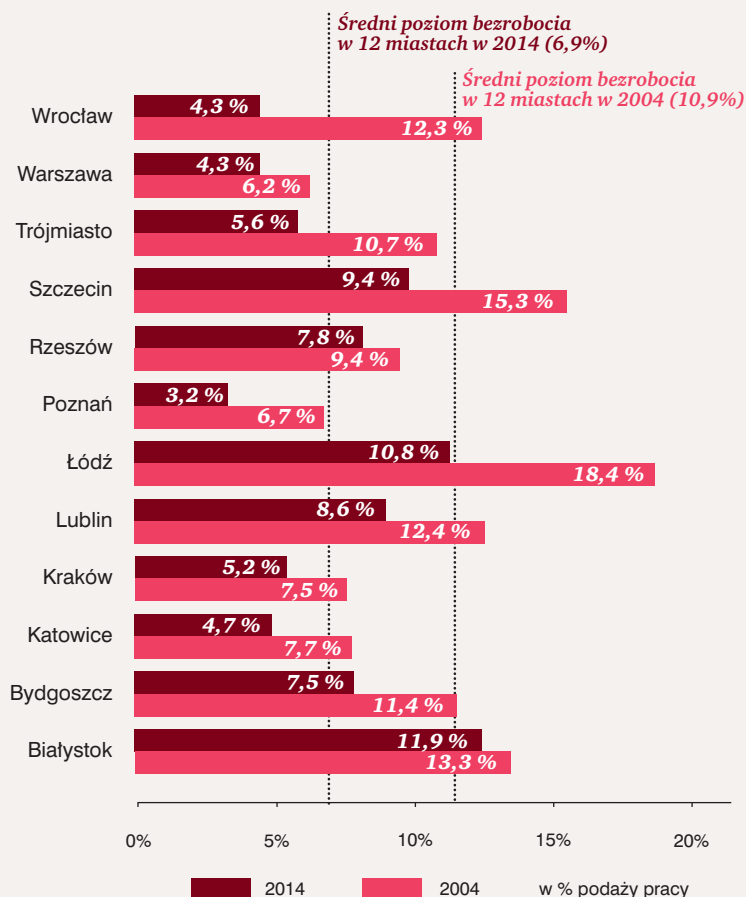
Realny wzrost PKB polskich miast, 2004-2012

Najwyższe tempo wzrostu odnotował Rzeszów (o 58%), Wrocław (45%), Lublin (41%) i Kraków (37%). Dobre wyniki uzyskane przez dwa miasta Polski wschodniej sugerują, że są one w stanie korzystać ze środków rozwojowych zarezerwowanych dla tej części kraju. Poniżej średniej kształtują się wyniki Szczecina i Katowic (wzrost o 20%). O ile w przypadku Katowic może to być stale efekt szczególnie trudnych procesów restrukturyzacyjnych na Śląsku, o tyle wynik Szczecina może oznaczać bowiem kłopoty rozwojowe samego miasta, nie wykorzystującego wciąż atutów tworzonych przez położenie geograficzne.

Sukcesy w zakresie wzrostu gospodarczego, a także obserwowane trendy demograficzne (w tym zjawiska emigracji) spowodowały w ciągu minionej dekady radykalną poprawę na rynku pracy we wszystkich badanych miastach. Przeciętna stopa bezrobocia rejestrowanego we wszystkich 12 miastach spadła z 11% w roku 2004 poniżej 7% w roku 2014. Progres była największy w kwitnym gospodarzo Wrocławiu oraz w kończącej trudny proces transformacji i zwiększającej dywersyfikację gospodarki Łodzi (w obu przypadkach spadek stopy bezrobocia o 8 punktów procentowych).

Stopa bezrobocia w polskich miastach, 2004-2014

Źródło: GUS

W końcu roku 2014 bezrobocie rejestrowane utrzymywało się na wysokim poziomie (ponad 6%) w 3 metropoliach Polski wschodniej, Łodzi, Szczecinie i Bydgoszczy. Mimo dynamicznego spadku w ciągu ostatnich 10 lat, jest to nadal oznaką poważnych wyzwań rozwojowych w tych miastach. W przypadku pozostałych 6 metropolii odnotowane rejestrowane bezrobocie poniżej 6% oznaczało, że w praktyce rynek pracy był zbilansowany, a niekiedy być może występowało zjawisko nadwyżkowego popytu na pracę.

Przeciętna stopa bezrobocia rejestrowanego we wszystkich 12 miastach w 2004 roku wynosiła

11%

w roku 2014 spadła poniżej

7%

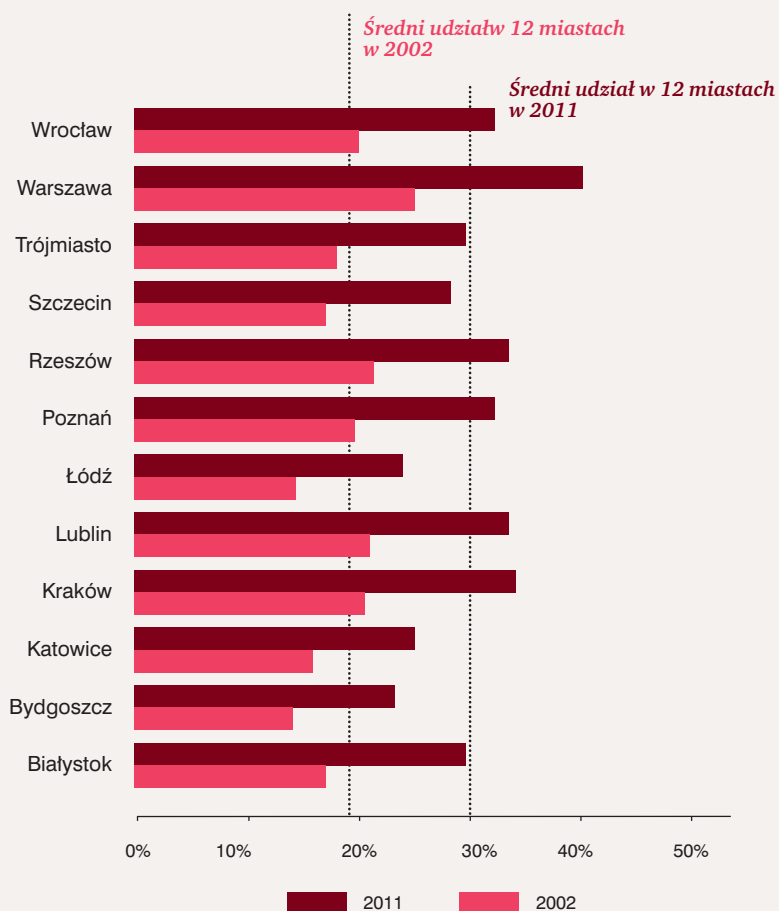
Głównym czynnikiem długookresowych zmian była niewątpliwie poprawa najcenniejszego z kapitałów rozwojowych polskich miast – kapitału ludzkiego i społecznego. W ciągu dekady 2002-11 (wyznaczonej przez kolejne spisy powszechne ludności przeprowadzone przez GUS), przeciętny odsetek osób z wyższym wykształceniem wśród ludności powyżej 17 lat wzrósł we wszystkich 12 miastach z 19% do 30%, przy czym największy wzrost tego wskaźnika odnotowała Warszawa i Kraków (po 14%), a listę zamykają Łódź, Katowice i Bydgoszcz (po 9%).

W roku 2011 najwyższym odsetkiem osób z wyższym wykształceniem szczyliła się Warszawa (40%), a za nią Kraków, Wrocław, Poznań, Lublin i Rzeszów (33-34%). Najmniej korzystnie – spośród badanych miast – sytuacja przedstawiała się pod tym względem w Łodzi, Bydgoszczy i Katowicach (23-25%), choć biorąc pod uwagę początek badań miasta te odnotowały znaczącą poprawę.

40%

wynosił odsetek osób z wyższym wykształceniem w Warszawie w 2011 roku

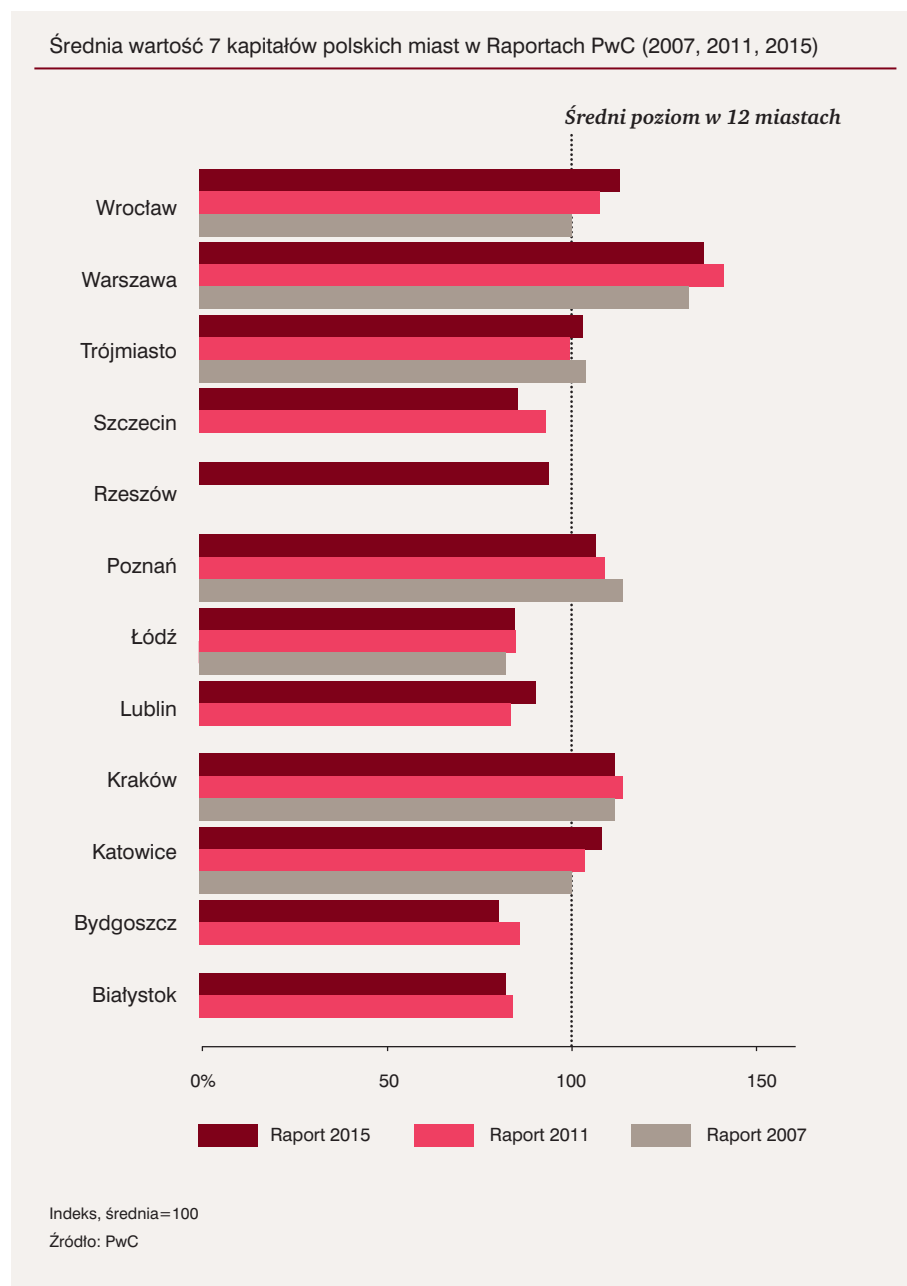
Udział osób z wyższym wykształceniem w polskich miastach, 2002-2011

Najwyższym przeciętnym poziomem 7 kapitałów dysponuje dziś Warszawa (135% średniego poziomu), Wrocław i Kraków (112-114%), Katowice i Poznań (107-109%) oraz Trójmiasto (103%).

Kapitał ludzki i społeczny jest tylko jednym z 7 kapitałów, które mierzymy w 12 polskich metropoliach. Choć rozwój każdego z nich należy analizować odrębnie, wskaźnik średniego poziomu rozwoju 7 kapitałów, oraz jego zmiany w czasie, mogą dać pewne pojęcie o dynamice zachodzących przemian.

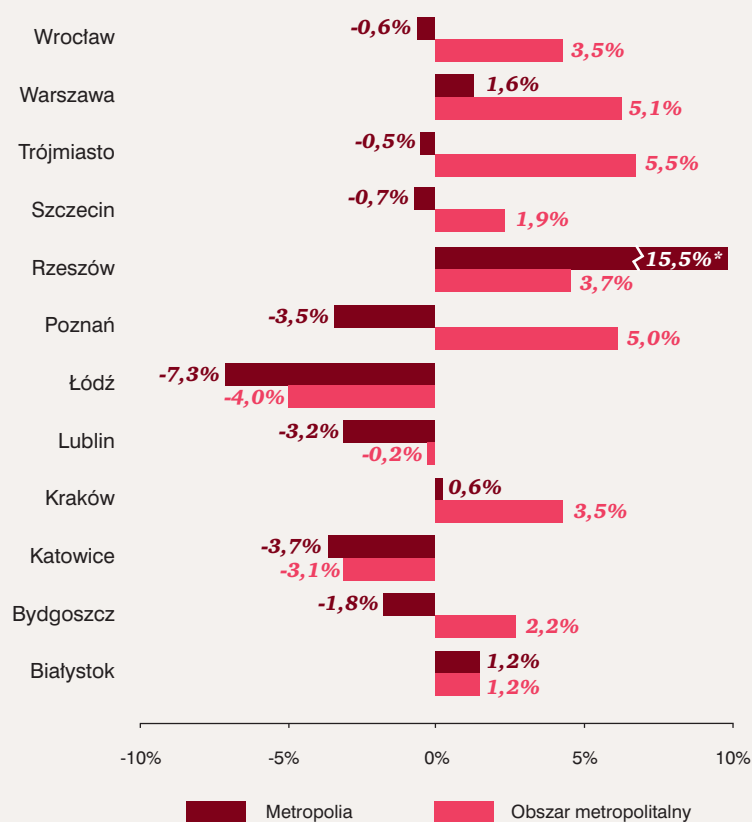
Nie ma wątpliwości, że w odniesieniu do wszystkich badanych miast mieliśmy do czynienia ze wzrostem 7 kapitałów. Jednak nie był on we wszystkich metropoliach równie dynamiczny. W ciągu minionej dekady kapitały rosły zdecydowanie szybciej niż przeciętnie w przypadku Wrocławia i Katowic (w krótszym okresie 4 lat, dla którego mamy porównywalne dane, również w Lublinie). W Warszawie, Krakowie, Łodzi i Trójmieście wzrost kapitału był bliski średniemu (w krótszym okresie również w Białymstoku). Wzrost kapitałów nieco wolniejszy od przeciętnego odnotował Poznań (w krótszym okresie również Szczecin i Bydgoszcz). Najwyższym przeciętnym poziomem 7 kapitałów dysponuje dziś Warszawa (135% średniego poziomu), Wrocław i Kraków (112-114%), Katowice i Poznań (107-109%) oraz Trójmiasto (103%). Poniżej średniej lokuje się przeciętny poziom 7 kapitałów w Rzeszowie i Lublinie (91-94%), Łodzi i Szczecinie (85-86%), a także w Białymstoku i Bydgoszczy (81-83%).

W ostatecznym rozrachunku, jednym z najważniejszych wskaźników określających relatywne powodzenie polskich metropolii w ciągu minionej dekady są zmiany ludności zaobserwowane na całym obszarze metropolitalnym, będące wynikiem zarówno zmian demograficznych, jak zjawisk migracyjnych. Wzrost ludności obszaru metropolitalnego oznacza generalnie duży sukces rozwojowy, spadek – niepożądaną kumulację nierozwiązanych wciąż problemów. Charakterystycznym zjawiskiem było przy tym w większości przypadków zmniejszenie ludności samego miasta, któremu towarzyszył wzrost ludności na obszarach otaczających. Wyjątkami od tej reguły były tylko Warszawa i Kraków, gdzie wzrosła zarówno ludność miasta, jak obszarów otaczających. Wzrost populacji Rzeszowa i Białegostoku wynikał głównie z rozszerzenia granic obu miast.

Największy wzrost liczby ludności nastąpił na obszarach metropolitalnych Trójmiasta, Warszawy i Poznania (wzrost o 5%), a także Wrocławia, Krakowa i Rzeszowa (wzrost o 3,5%). Wolniejszy wzrost wystąpił na obszarach metropolitalnych Bydgoszczy, Szczecina i Białegostoku (wzrost o 1-2%). Ludność obszaru metropolitalnego Lublina nie uległa zmianie, natomiast znaczący spadek nastąpił w obszarach metropolitalnych Katowic i Łodzi (spadek o 3-4%).

Zmiany liczby ludności w polskich obszarach metropolitalnych, 2004-2013

* Wzrost wynikał głównie z rozszerzenia obszaru miasta

Źródło: GUS

5%

to największy wzrost liczby ludności, który wystąpił na obszarach metropolitalnych Trójmiasta, Warszawy i Poznania

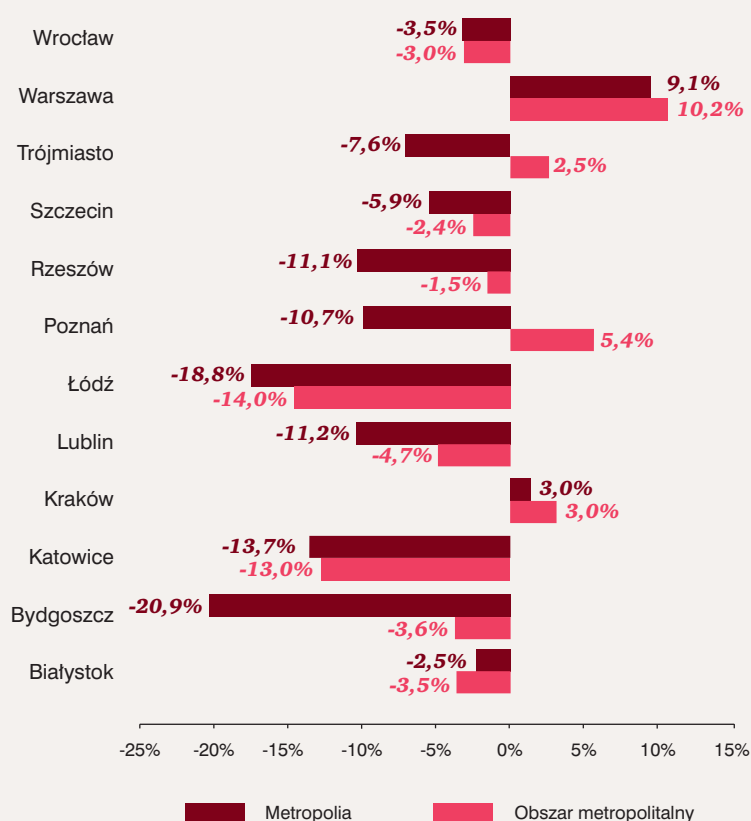
Zgodnie z prognozą GUS, do roku 2035 wzrost ludności nastąpi jedynie w Warszawie (wzrost o 9%) oraz nieznacznie zwiększającą populację Krakowie.

Daleko większe znaczenie ma jednak prognoza ludności GUS na najbliższe 20 lat, wynikająca z analizy obecnej struktury demograficznej i obserwowanych trendów w zakresie migracji. Zgodnie z tą prognozą, do roku 2035 wzrost ludności nastąpi jedynie w Warszawie (wzrost o 9%) oraz nieznacznie zwiększającą populację Krakowie. W pozostałych polskich metropoliach populacja zmniejszy się, a największy spadek oczekiwany jest w Bydgoszczy i Łodzi (spadek po ok. 20%). Spadek liczby ludności metropolii skompensowany będzie w pełni wzrostem liczby ludności obszarów otaczających jedynie w przypadku Poznania i Trójmiasta.

W efekcie tego, do roku 2035 zwiększeniu ulegnie ludność obszarów metropolitalnych Warszawy, Krakowa, Poznania i Trójmiasta, a spadnie ludność pozostałych obszarów metropolitalnych (najsilniej łódzkiego i katowickiego). Udział ludności w wieku poprodukcyjnym, według dzisiejszej definicji tego wieku, zwiększy się w polskich metropoliach z 22% do 27%. Najlepiej sytuacja będzie się pod tym względem kształtować w Warszawie i Krakowie (25%), najmniej korzystnie w Łodzi (31%).

Należy jednak dodać, że obecna prognoza GUS w nieznacznym stopniu uwzględnia możliwe kształtowanie się trendów migracyjnych, a zwłaszcza imigracji do Polski. W przypadku prawdopodobnego wyraźnego wzrostu liczby imigrantów, trendy w zakresie zmian populacji i struktury demograficznej polskich metropolii i obszarów metropolitalnych mogą ulec poprawie, zwłaszcza w przypadku metropolii które odniosą wyraźny sukces w zakresie rozwoju gospodarki i poprawy jakości życia.

Prognoza zmiany liczby ludności w polskich obszarach metropolitalnych do roku 2035

Źródło: GUS

Wyzwania na przyszłość: strategia i współpraca

Trudno porównać polskie metropolie dnia dzisiejszego nie tylko z ich obrazem sprzed ćwierć wieku, kiedy zaczynała się polska transformacja, ale nawet sprzed dekady, kiedy Polska zaczynała dopiero odczuwać pierwsze efekty członkostwa w Unii Europejskiej.

Zmiany są ogromne i wielowymiarowe, dotyczące każdej dziedziny życia miast i ich mieszkańców. Mimo to, droga do pokonania w celu zapewnienia poziomu i jakości życia na poziomie takim, jak w dobrze rozwiniętych metropoliach zachodniej Europy, pozostaje ciągle jeszcze daleka. Wysiłek, jaki muszą podjąć w tym celu w najbliższych latach polskie metropolie, jest więc nadal znaczący.

Rozwój gospodarczy, integracja europejska i przemiany zachodzące w kraju i społeczeństwie dały polskim miastom szansę na wyraźne przyspieszenie procesu akumulacji kapitału rozwojowego we wszystkich siedmiu obszarach, które uznajemy za kluczowe dla ich przyszłości.

Należy jednak pamiętać, że kapitał rozwojowy akumuluje się latami, a na efekty wzrostu zasobów kapitału w postaci zwiększenia dochodów, aktywności gospodarczej i jakości życia mieszkańców trzeba często długo czekać. Kluczowe znaczenie ma więc przyjęcie odpowiedniej, strategicznej i długookresowej perspektywy w planowaniu rozwoju miasta, bazującej na kluczowych zasobach i eliminującej główne niedostatki w zakresie 7 kapitałów. Wybór strategii, a następnie jej skuteczna realizacja wymaga umiejętnego współdziałania wszystkich instytucji zainteresowanych sukcesem rozwojowym: władz, biznesu i społeczeństwa obywatelskiego. Prawdziwy sukces osiągną tylko te metropolie, których mieszkańcy będą umieli zdobyć się na taką współpracę.

Wrocław

Najważniejsze wnioski i rekomendacje

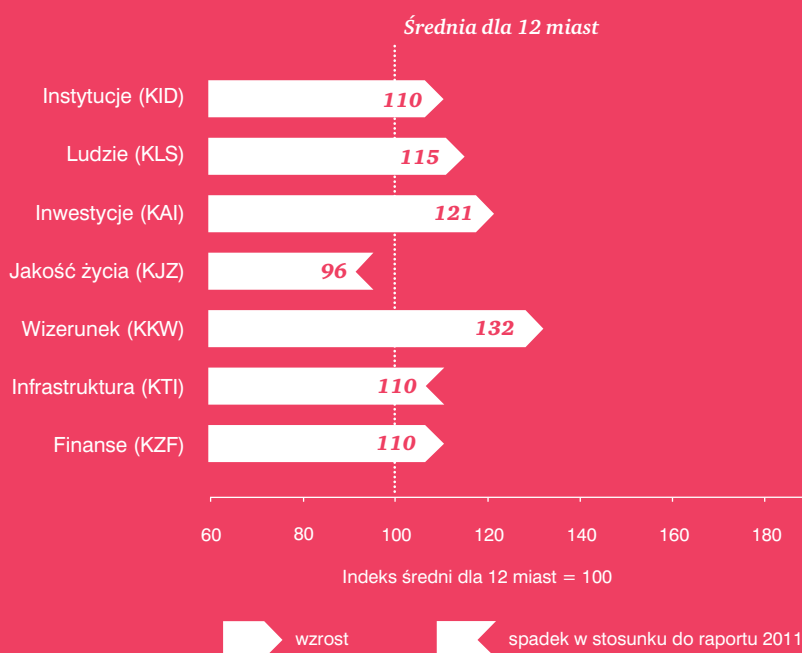
Nadodrzański mikrokosmos musi dalej rosnąć

Wrocław jest miastem, które w minionej dekadzie odniosło niewątpliwie najbardziej wyraźny sukces w zakresie rozwoju gospodarczego spośród wielkich polskich metropolii. Towarzyszyła mu poprawa wizerunku, wzrost atrakcyjności kulturowej, znacząca poprawa infrastruktury. Należy przy tym zauważyć, że Wrocław umiejętnie wykorzystuje potencjał całego Dolnego Śląska, stając się rzeczywistą metropolią i centrum rozwoju regionalnego. Bez wątpienia miasto potrafiło zaplanować i konsekwentnie wdrożyć dobrą strategię rozwoju, opierającą go na rozbudowywanych starannie atutach i zmniejszającą najbardziej dolegliwe

słabości. Stopniowo udaje się również przezwyciężyć odziedziczony z przeszłości syndrom miasta peryferyjnego, szybko się rozwijającego – ale nie mogącego w pełni konkurować z Warszawą czy Krakowem, nie mówiąc o miastach zachodnioeuropejskich.

Wrocław ma nadal bardzo wysoki potencjał rozwojowy, który – dobrze wykorzystany w kolejnej dekadzie – może pozwolić miastu na awans nie tylko w lidze polskiej, ale europejskiej. Wymaga to jednak dalszego starannego rozwoju kapitału ludzkiego i skutecznej strategii poszukiwania działalności gospodarczej o wyższej wartości dodanej

i bardziej innowacyjnej niż do tej pory. Oznacza to konieczność poszukiwania nowego etapu rozwoju – zarówno w sferze samej gospodarki, jak szeroko rozumianych kapitałów miasta. Znakomitą szansą na wypromowanie tej wizji jest wybór miasta na Europejską Stolicę Kultury 2016 i organizacja World Games 2017. W toku realizacji takiej właśnie strategii rozwojowej bardzo ważne jest to, by nie zapomnieć o konieczności starannego zebrania jej owoców w postaci wzrostu dochodów i bardziej wyraźnej poprawy jakości życia mieszkańców, ciągle jeszcze niedostatecznie odzwierciedlającej sukces rozwojowy Wrocławia.

Najmocniejsze strony miasta:

- Dobry wizerunek miasta, wzrastająca rozpoznawalność
- Wysoka atrakcyjność inwestycyjna
- Coraz lepszy stan infrastruktury
- Poprawiający się kapitał ludzki

Główne problemy do rozwiązania:

- Poprawa bezpieczeństwa publicznego
- Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców
- Poprawa w zakresie transportu publicznego i zmniejszenia uciążliwości ruchu

Ludzie są najważniejszym i najcenniejszym zasobem, określającym szanse rozwojowe miasta.

Ludzie

Dlaczego mierzymy Kapitał Ludzki i Społeczny?

Ludzie są najważniejszym i najcenniejszym zasobem, określającym szanse rozwojowe miasta. We współczesnym świecie można kupić niemal wszystko: wynająć firmę reklamową, która dokona promocji miasta, znaleźć inwestorów, którzy wyłożą pieniądze na rozwój infrastruktury, zbudować sprawną administrację i system internetowej obsługi mieszkańców miasta. Ale nic nie zastąpi ludzi: ich kwalifikacji, zapału do pracy, aktywności w działalności gospodarczej i społecznej. Na dłuższą metę to właśnie ludzie – a szerzej mówiąc, Kapitał Ludzki i Społeczny, czyli zespół cech określających wartość posiadanych zasobów ludzkich – decydują o rozwoju ekonomicznym i o sukcesie miasta.

Wartość zasobów ludzkich zależy od wielu czynników. Na część z nich możemy wpływać w niewielkim stopniu (np. na strukturę demograficzną). Nie można również zmusić ludzi do działalności gospodarczej i społecznej – choć można starać się do niej zachęcać i ułatwiać wszelkie inicjatywy w tym zakresie. Ale w niektórych dziedzinach – np. edukacji albo rynku pracy – możliwości aktywnych działań ze strony władz miejskich są całkiem spore.

Definicja Kapitału Ludzkiego i Społecznego (KLS)

Kapitał Ludzki i Społeczny oznacza syntetyczną miarę wartości zasobów ludzkich, którymi dysponuje miasto. Za najważniejsze dla potrzeb pomyślnego rozwoju uznajemy pięć cech: demografię, wykształcenie, nastawienie mieszkańców do gospodarki rynkowej, funkcjonowanie na rynku pracy oraz aktywność społeczeństwa obywatelskiego.

KLS: sytuacja demograficzna

Sytuacja demograficzna miasta określona jest w pierwszej kolejności przez strukturę wieku oraz przez liczbę rodzących się dzieci. Zgodnie z przyjętą metodyką, podstawowe wskaźniki użyte do pomiaru KLS w zakresie demografii to: wskaźnik obciążenia demograficznego, udział osób starszych w ludności miasta oraz liczba urodzin dzieci na 1000 mieszkańców.

Sytuacja demograficzna Wrocławia jest nieznacznie lepsza od średniej. Wskaźnik obciążenia demograficznego i współczynnik urodzin są nieco lepsze od średniej dla badanych 12 miast, odsetek osób w wieku poprodukcyjnym gorszy.

Przy średnim poziomie KLS w zakresie demografii dla 12 porównywanych miast równym 100, KLS w Wrocławia w tym zakresie szacujemy na poziomie 101,0.

Ludzie

KLS: wykształcenie

We współczesnej gospodarce o jakości zasobów ludzkich decydują w znacznej mierze kwalifikacje. Pomiar wymaga więc dokonania analizy przeciętnego poziomu wykształcenia mieszkańców: im lepsze wykształcenie, tym bardziej atrakcyjnym miejscem staje się miasto do inwestowania i prowadzenia działalności.

W naszej metodyki, podstawowe wskaźniki użyte do pomiaru KLS w zakresie wykształcenia to odsetek osób z wykształceniem wyższym i średnim, liczba studentów szkół wyższych przypadających na 1000 mieszkańców oraz wskaźnik czytelnictwa gazet (procent ludności regularnie czytających jeden z 3 głównych dzienników ogólnokrajowych).

KLS: stosunek do gospodarki rynkowej

Na perspektywy rozwoju wpływa też stosunek mieszkańców miasta do gospodarki rynkowej – tam, gdzie ludzie bardziej akceptują reguły rynku, łatwiej się też do niego dostosowują, są bardziej aktywni i odnoszą większe sukcesy gospodarcze.

Wskaźnikiem użytym do pomiaru KLS w tym zakresie jest zarejestrowany odsetek osób prowadzących działalność gospodarczą.

Sytuacja Wrocławia w zakresie wykształcenia mieszkańców jest bardzo dobra. Odsetek ludności z wyższym wykształceniem wynosi 26,6%, co jest wynikiem powyżej średniej. Stosunek liczby studentów do liczby mieszkańców miasta należy we Wrocławiu do jednego z najwyższych spośród badanych miast, co nadaje miastu charakter akademicki. Wskaźnik czytelnictwa lokuje Wrocław w czołówce badanych miast (lepszy wynik uzyskała tylko Warszawa).

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KLS Wrocławia w zakresie wykształcenia wynosi 114,6.

Mieszkańców Wrocławia charakteryzuje pozytywny stosunek do gospodarki rynkowej. Odsetek osób prowadzących działalność gospodarczą jest wysoki, a partie polityczne, deklarujące liberalny program gospodarczy cieszą się dużą popularnością wśród wyborców z Wrocławia – podczas ostatnich 2 wyborów parlamentarnych zdobyły one łącznie 62,1% głosów.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KLS Wrocławia w zakresie postaw prorynkowych szacujemy na poziomie 111,4 co jest jednym z najlepszych wyników otrzymanych dla badanych miast

Ludzie

KLS: rynek pracy

Sytuacja na rynku pracy, z punktu widzenia kapitału ludzkiego, to przede wszystkim dostępność pracowników o poszukiwanych przez pracodawców kwalifikacjach. W mieście o wysokim kapitale ludzkim powinniśmy obserwować niską stopę bezrobocia.

KLS w zakresie rynku pracy mierzymy analizując stopę bezrobocia – ogólną oraz wyliczoną jedynie dla młodzieży.

KLS: aktywność społeczeństwa obywatelskiego

Wysoka aktywność społeczeństwa obywatelskiego oznacza, że w mieście istnieje duży kapitał społeczny – ludzie są gotowi do działań we wspólnym interesie.

KLS w zakresie aktywności społeczeństwa obywatelskiego mierzymy poprzez ilość zgłoszonych projektów do budżetu partycypacyjnego w przeliczeniu na liczbę mieszkańców oraz średnią frekwencję wyborczą (wybory parlamentarne 2011, wybory prezydenckie 2010, europejskie i samorządowe 2014).

Sytuację na rynku pracy Wrocławia można uznać za bardzo korzystną na tle pozostałych miast. Stopa bezrobocia kształtuje się na poziomie 4,3%, bardzo niskie jest bezrobocie wśród młodzieży (najlepszy wynik obok Poznania).

Ogólna ocena KLS w zakresie rynku pracy jest dla miasta pomyślna. Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KLS w Wrocławiu wyliczamy na poziomie 151,7.

Aktywność społeczeństwa obywatelskiego jest we Wrocławiu umiarkowana. Frekwencja wyborcza kształtuje się w mieście na poziomie nieznacznie poniżej średniej dla miast objętych badaniem. Podobnie wygląda ilość projektów zgłoszonych w ramach budżetów obywatelskich, która plasuje się w mieście na poziomie niższym, niż wartość przeciętna dla miast objętych badaniem. Należy jednak zauważyć, że wynik pomiaru uzyskany dla Wrocławia może być zaniżony w stosunku do innych miast (w głosowaniu w sprawie mogą budżetów obywatelskich brać udział wyłącznie osoby pełnoletnie).

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KLS w Wrocławiu w tym zakresie wyliczamy na poziomie 97,5.

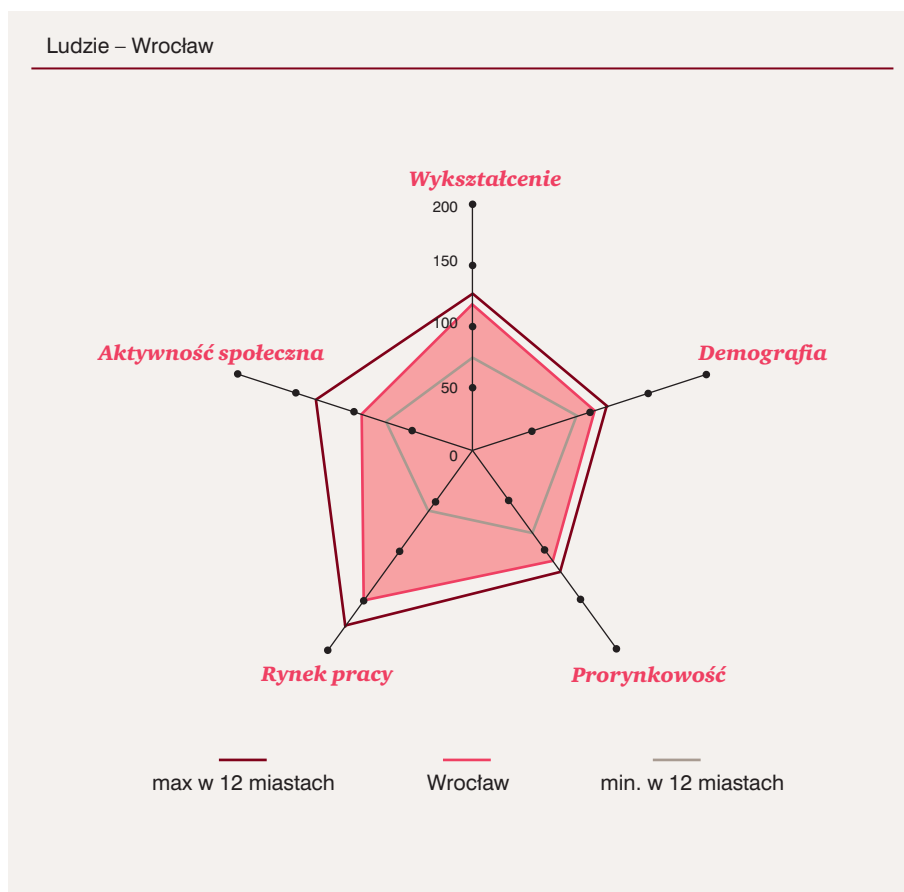
Ludzie – Podsumowanie

Kapitał Ludzki i Społeczny Wrocławia: pomiar łączny

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, łączny Kapitał Ludzki i Społeczny Wrocławia szacujemy na 115,2. Jest to najwyższy wynik po Warszawie i Poznaniu.

Na tle innych wielkich miast Polski, KLS Wrocławia należy uznać za bardzo dobrze rozwinięty. Miasto wyróżnia się pod względem prorynkowego nastawienia mieszkańców i dobrej sytuacji na rynku pracy, co w połączeniu z dobrą sytuacją demograficzną i wysokim odsetkiem osób z wyższym wykształceniem oraz studentów tworzy wielkie możliwości rozwojowe.

Wrocław potrzebuje jednak bardziej intensywnego zaangażowania mieszkańców w życie miasta – aktywność społeczna sprzyja rozwojowi miasta w długofalowej perspektywie. Nie ma wątpliwości, że Wrocław wszedł już na tę drogę.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, łączny Kapitał Ludzki i Społeczny Wrocławia szacujemy na

115,2

Kapitał Jakości Życia w znacznej mierze determinuje ocenę, w jakim stopniu miasto stanowi dobre miejsce do życia i pracy.

Jakość Życia

Dlaczego mierzymy Kapitał Jakości Życia?

Miasto, które chce odnieść długookresowy sukces gospodarczy, musi umieć stworzyć swoim mieszkańcom dobre warunki życia. Wysoka jakość życia w mieście powoduje, że ludzie chętnie decydują się tu właśnie mieszkać i pracować, poszukiwani specjaliści odrzucają oferty przeniesienia się do innych ośrodków krajowych lub zagranicznych, a inwestorzy chętniej podejmują decyzję o ulokowaniu to swojej działalności. Wysoka jakość życia oznacza również dumę i zadowolenie ze swojego miasta, podczas gdy niska jakość życia rodzi rozczarowanie i frustrację.

Na ocenę jakości życia w mieście składa się wiele czynników. Ważną rolę odgrywa stan środowiska naturalnego, istotna jest także dostępność wysokiej jakości usług medycznych i edukacyjnych, na które mogą liczyć mieszkańcy. Ogromne znaczenie ma poczucie bezpieczeństwa – w mieście, w którym go brakuje, nawet najwspanialsze centra rozrywkowe i najlepsze usługi nie są w stanie spowodować, by mieszkańcy i goście czuli się naprawdę dobrze.

Definicja Kapitału Jakości Życia (KJZ)

Kapitał Jakości Życia w znacznej mierze determinuje ocenę, w jakim stopniu miasto stanowi dobre miejsce do życia i pracy. Przy pomiarze KJZ bierzemy pod uwagę pięć aspektów jakości życia: stan środowiska naturalnego, poziom usług medycznych, poziom usług edukacyjnych, odczucie bezpieczeństwa oraz nowo dodany wskaźnik uciążliwości ruchu drogowego.

KJZ: stan środowiska naturalnego

Miasta o dobrym stanie środowiska naturalnego dają swoim mieszkańcom daleko większe poczucie komfortu i zadowolenia z życia niż miasta zatrute. Trzeba jednak pamiętać, że w dziedzinie ekologii – jak w wielu innych – obiegowe sądy są często trudne do zwalczenia, a spektakularne porażki lub sukcesy (np. pojawienie się niewidzianych od lat gatunków ptaków lub ryb) robią często większe wrażenie od rzeczywistych pomiarów stopnia zanieczyszczenia środowiska.

Wybrane wskaźniki, których używamy do pomiaru KJZ w zakresie stanu środowiska naturalnego, to: pomiar zanieczyszczenia powietrza (indeks emisji różnego typu zanieczyszczeń gazowych i pyłowych) oraz procent oczyszczanych ścieków.

Pod względem stanu środowiska naturalnego sytuacja Wrocławia wygląda zdecydowanie dobrze. Poziom zanieczyszczenia powietrza w mieście jest bliski wartości średniej, a emisja CO₂ do atmosfery znajduje się na jednym z najniższych poziomów w badanej grupie 12 miast. Na korzyść miasta przemawia także fakt, że oczyszczanych jest 100% ścieków.

Przy średnim poziomie KJZ w zakresie stanu środowiska naturalnego dla 12 miast równym 100, KJZ w Wrocławiu w tym zakresie szacujemy na poziomie 112,2 (najwyższym spośród miast o porównywalnej wielkości).

Jakość Życia

KJZ: jakość opieki zdrowotnej

Dostępność odpowiedniej jakości usług medycznych jest jednym z czynników które w największym stopniu rzutują na ocenę warunków życia w mieście. Przy generalnych problemach, które mają w tym zakresie wszystkie miasta Polski, sytuacja poszczególnych metropolii jest bardzo zróżnicowana.

Podstawowe wskaźniki, które wybraliśmy do pomiaru KJZ w zakresie usług medycznych to liczba lekarzy przypadająca na 1000 mieszkańców, wskaźnik śmiertelności niemowląt, liczbę punktów zdobytych w rankingu przez placówki służby zdrowia na terenie miasta (ranking szpitali Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia i 'Rzeczpospolitej') oraz przeciętny czas oczekiwania na wizytę u specjalisty (ginekologa).

Dostępność odpowiedniej jakości usług medycznych we Wrocławiu utrzymuje się powyżej średniej dla 12 miast. Poziom śmiertelności niemowląt – uważany za najbardziej syntetyczny miernik zdrowotności ludności i funkcjonowania służby zdrowia – kształtuje się jednak we Wrocławiu na mało zadowalającym poziomie i wynosi 5,6 zgonów na 1000 urodzeń żywych, (przeciętnie w 12 miastach wskaźnik ten wynosi 4,3). Widać jednak pozytywną tendencję w ostatnich latach i wyraźną zmianę trendu. W rankingu placówek służby zdrowia wśród badanych miast Wrocław ustępuje jedynie Katowicom, a czas oczekiwania na wizytę u specjalisty nie odbiega znacząco od średniej krajowej. Poniżej przeciętnego poziomu plasuje się jednak liczba lekarzy w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KJZ w Wrocławiu w zakresie opieki zdrowotnej wynosi 102,7.

KJZ: jakość edukacji

Jakość usług edukacyjnych jest często jednym z pierwszych pytań padających przy porównaniu ogólnej jakości życia w mieście. Z jednej strony dobre szkoły, do których można posłać dzieci i wysoko notowane wyższe uczelnie przyciągają nowych mieszkańców i ułatwiają decyzję o osiedleniu się – czasowo, lub na stałe (wpływa to na dostępność wysoko wykwalifikowanych pracowników). Z drugiej strony, dobra edukacja pozwala na szybszy awans cywilizacyjny i gospodarczy miasta, wpływając na sądy o perspektywach jego rozwoju.

Wskaźnikami, których używamy do pomiaru KJZ są: punkty zdobyte przez najważniejsze uczelnie miasta w rankingu wyższych uczelni (ranking 'Perspektyw'), wskaźnik zdawalności matur w roku 2014.

W świetle przyjętych wskaźników sytuację Wrocławia w obszarze jakości edukacji należy uznać za bardzo dobrą. Miasto zajmuje drugie miejsce (lepiej jest tylko Warszawa) w łącznej ilości punktów zdobytych w rankingu wyższych uczelni. Zdawalność matur jest najlepsza w grupie analizowanych miast.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KJZ w Wrocławiu w zakresie jakości edukacji kształtuje się na poziomie 122,1.

Jakość Życia

KJZ: odczucie bezpieczeństwa

Poczucie bezpieczeństwa ma wiele wymiarów: ważne jest zarówno fizyczne bezpieczeństwo mieszkańców (skala przestępczości i bezpieczeństwo ruchu drogowego), ochrona przed klęskami żywiołowymi i nieszcześliwymi wypadkami, a także poczucie bezpieczeństwa w zakresie zdrowia i możliwości znalezienia pracy.

W pomiarze KJZ w zakresie odczucia bezpieczeństwa ograniczyliśmy się do sfery bezpieczeństwa fizycznego i użyliśmy jako wskaźników: liczby odnotowanych przestępstw oraz liczby kolizji i wypadków drogowych (wszystko w odniesieniu do liczby mieszkańców) oraz liczby kamer w monitoringu miejskim na kilometr kwadratowy powierzchni miasta.

Poczucie bezpieczeństwa we Wrocławiu kształtuje się niestety na niezadowalającym poziomie, jednym z najniższych odnotowanych w 12 miastach.

Wskaźnik odnotowanych w mieście przestępstw kształtuje się na najwyższym, w badanej grupie, poziomie (należy jednak pamiętać, że może wynikać to z tendencji do zgłaszania nawet najmniejszych wykroczeń.) Liczba kolizji i wypadków drogowych kształtuje się na poziomie powyżej średniej dla analizowanej grupy miast. Poczucie bezpieczeństwa nie zwiększa także ograniczona liczba kamer w monitoringu miejskim na km², która w stolicy Dolnego Śląska jest niższa niż przeciętna wartość tego wskaźnika dla 12 analizowanych miast.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KJZ w Wrocławiu w zakresie bezpieczeństwa kształtuje się na poziomie 71,3.

KJZ: uciążliwość ruchu drogowego

Uciążliwość ruchu drogowego jest nowym obszarem, wprowadzonym do pomiaru w bieżącym raporcie. Długi czas spędzany w korkach oznacza zarówno wyraźne pogorszenie jakości życia, jak realne straty gospodarcze.

W pomiarze KJZ w zakresie uciążliwości ruchu drogowego użyliśmy jako wskaźników: wskaźnika uciążliwości korków (mierzonego jako wzrost czasu potrzebnego na przejazd z centrum miasta do największych dzielnic mieszkaniowych w godzinach szczytu) oraz liczby samochodów na kilometr kwadratowy.

Na podstawie przyjętych kryteriów można wnioskować, że uciążliwość ruchu drogowego jest we Wrocławiu znacznym problemem.

Wrocławianie z powodu korków tracą sporo czasu w porównaniu z mieszkańcami innych miast objętych badaniem – czas przejazdu z centrum do dzielnic mieszkaniowych wydłuża się tam w godzinach szczytu o ponad 40%. Ocenę miasta dodatkowo pogarsza liczba samochodów na kilometr kwadratowy, która jest większa niż średnia dla 12 badanych ośrodków.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KJZ we Wrocławiu w zakresie uciążliwości ruchu drogowego kształtuje się na poziomie 70,0.

Jakość Życia – Podsumowanie

Kapitał Jakości Życia Wrocławia: pomiar łączny

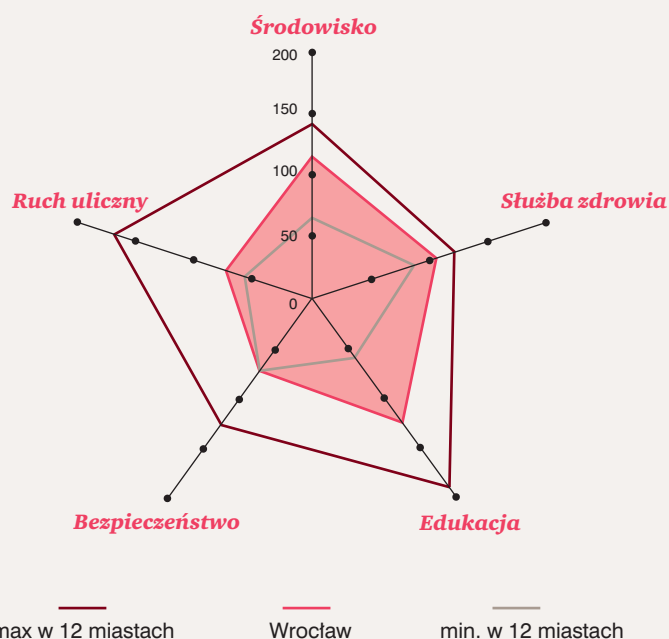
Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Jakości Życia w Wrocławiu wynosi 95,6.

Łączna ocena Kapitału Jakości Życia w Wrocławiu jest zróżnicowana. Do zalet miasta należy bez wątpienia wysoka jakość kształcenia oferowana przez wrocławskie szkoły i uczelnie, renomowane szpitale oraz dobry stan środowiska naturalnego.

Miasto nieco gorzej wypada w zakresie bezpieczeństwa, szczególnie na drogach. Problemem miasta są także korki – Wrocław – szczególnie w godzinach szczytu jest mocno zatłoczony.

Priorytetem miasta powinno być zagwarantowanie wyższego poziomu bezpieczeństwa i tworzenie rozwiązań urbanistycznych promujących transport miejski, zwłaszcza w obrębie historycznego centrum. Obserwowane zmiany idą w tym kierunku. Niezmiennie ważne jest dalsze intensywne rozwijanie wrocławskich uczelni i inwestycje w służbę zdrowia.

Jakość życia – Wrocław

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Jakości Życia we Wrocławiu wynosi

95,6

Kapitał Kultury i Wizerunku jest miarą tego, w jaki sposób miasto jest postrzegane – zarówno przez własnych mieszkańców, jak przez osoby z zewnątrz.

Wizerunek

Dlaczego mierzymy Kapitał Kultury i Wizerunku?

We współczesnym świecie i współczesnej gospodarce, decyzje o kupnie towarów i usług podejmujemy nie tylko na podstawie ich rzeczywistych walorów, ale na podstawie naszych wyobrażeń o produkcie. Ważne jest to, co kojarzy nam się z daną marką: jej prestiż, jakość, zaufanie które do niej mamy. Z miastami jest podobnie. Obok tego, co miasto oferuje mieszkańcom i firmom, niesłychanie istotne jest to, z czym miasto się nam kojarzy, czyli jego wizerunek. Miasto o wizerunku miejsca dynamicznego, przyjaznego, interesującego, dobrego do życia, przyciągnie zarówno turystów, jak inwestorów.

Wizerunek miasta zależy od wielu czynników. Wiele znaczą obiegowe sądy i generalne wyobrażenia o mieście, które często niełatwo zmienić (zwłaszcza sądy negatywne – albo po prostu brak jakiegokolwiek rozpoznawalnego wizerunku). Ogromną rolę odgrywają także czynniki kulturowe – i to dotyczące zarówno kultury wysokiej, interesującej głównie dla elit intelektualnych, jak kultury życia codziennego, z którą spotykamy się wszyscy na każdym kroku.

Definicja Kapitału Kultury i Wizerunku (KKW)

Kapitał Kultury i Wizerunku jest miarą tego, w jaki sposób miasto jest postrzegane – zarówno przez własnych mieszkańców, jak przez osoby z zewnątrz. Przy pomiarze KKW bierzemy pod uwagę trzy cechy: generalne opinie o mieście, kulturę wysoką oraz kulturę życia codziennego.

KKW: generalny wizerunek miasta

Generalny wizerunek dotyczy zarówno ogólnej rozpoznawalności i powszechnie uznanej atrakcyjności miasta, jak postrzegania tradycyjnych walorów jego mieszkańców (np. tradycji solidności i pracowitości).

Zgodnie z naszą metodyką, podstawowe wskaźniki użyte do pomiaru KKW w zakresie generalnego wizerunku to: liczba „dobrych skojarzeń” związanych z miastem dostępna w Internecie (np. ilości stron WWW z nazwą miasta i użytym słowem „kultura”), liczba odwiedzających miasto turystów zagranicznych, ilość recenzji atrakcji turystycznych zgłaszanych w serwisie tripadvisor, obserwowana skala przedsiębiorczości.

W zakresie ogólnego wizerunku sytuacja Wrocławia wygląda pozytywnie. Miasto jest dobrze pozycjonowane w Internecie, a jego atrakcje turystyczne są szeroko komentowane w serwisach turystycznych. Budowa Afrykarium we wrocławskim ogrodzie zoologicznym stanowi świetny przykład tego, w jaki sposób można zwiększać atrakcyjność turystyczną miasta dzięki przemyślanym inwestycjom. Miasto jest coraz chętniej wybierane przez turystów zagranicznych jako cel podróży (więcej turystów w przeliczeniu na mieszkańca odwiedza tylko Kraków, Warszawę i Trójmiasto). Wrocław wyraźnie wyróżnia się pod względem wizerunku miasta przedsiębiorczego (wysoki odsetek osób prowadzących działalność gospodarczą), co umacnia wizerunek miasta jako ośrodka dynamicznego i przyjaznego biznesowi.

Przy średnim poziomie KKW w zakresie ogólnego wizerunku dla 12 miast równym 100, KKW w Wrocławiu szacujemy na poziomie 128,8. Jest to trzeci najlepszy wynik w tej kategorii wśród badanych miast, po Krakowie i Warszawie.

Wizerunek

KKW: kultura wysoka

Na wizerunek miasta w znacznej mierze składa się jego aktywność w zakresie kultury wysokiej. Choć z usług kultury wysokiej korzysta zazwyczaj stosunkowo niewielki odsetek mieszkańców i gości, to właśnie znaczące wydarzenia kulturalne najłatwiej przebijają się do opiniotwórczych mediów i kształtują obraz miasta jako miejsca interesującego, atrakcyjnego i pociągającego.

Podstawowe wskaźniki, które wybraliśmy do pomiaru KKW w zakresie kultury wysokiej, to: budżet miasta na kulturę, liczba koncertów, festiwali filmowych, teatralnych i muzyki poważnej, a także liczba uczestników największych koncertów (wszystkie wskaźniki odniesione do liczby mieszkańców).

Kultura wysoka we Wrocławiu stoi na prawdziwie wysokim poziomie. Budżet Wrocławia przeznaczony na kulturę (w przeliczeniu na głowę mieszkańca) należy do najwyższych w kraju, co daje miastu znaczne możliwości organizacji wielu imprez kulturalnych i prowadzenia ważnych inwestycji w sferze kultury. Nie dziwi więc, że w każdej z badanych przez nas kategorii wydarzeń kulturalnych Wrocław uzyskuje wyniki znacząco powyżej średniej dla 12 badanych miast.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KKW w Wrocławiu w zakresie kultury wysokiej wynosi 151,8. To drugi najlepszy wynik w tej kategorii.

KKW: kultura życia codziennego

Większość mieszkańców i gości miasta wyraża sobie ogólne zdanie na jego temat na podstawie kultury życia codziennego: oferowanego wyboru restauracji, hoteli, liczby przyzwoitych kin, możliwości relaksu w parkach lub udziału w popularnych imprezach masowych.

Wskaźnikami, których używamy do pomiaru KKW w tym zakresie są: liczba uczestników imprez masowych w mieście, liczba miejsc dostępnych w kinach, liczba restauracji oraz ilość punktów przyznanych restauracjom wysokiej klasy przez przewodnik kulinarny Gault et Millau (2015), liczba miejsc na stadionach sportowych (wraz ze znajdującymi się w budowie), liczba basenów oraz powierzchnia terenów zielonych w granicach administracyjnych miasta (wszystko w przeliczeniu na liczbę mieszkańców).

Wrocław cieszy się dużą liczbą kin i restauracji (także tych z wyższej półki) oraz znakomitą frekwencją uczestników na imprezach masowych. Ilość terenów zielonych jest bliska wartości średniej, podobnie jak ilość miejsc dostępna na stadionach. Dostępność basenów pływackich dla mieszkańców odbiega już bardziej wyraźnie od wartości przeciętnej dla analizowanej grupy miast.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KKW w Wrocławiu osiąga w zakresie kultury życia codziennego poziom równy 115,0.

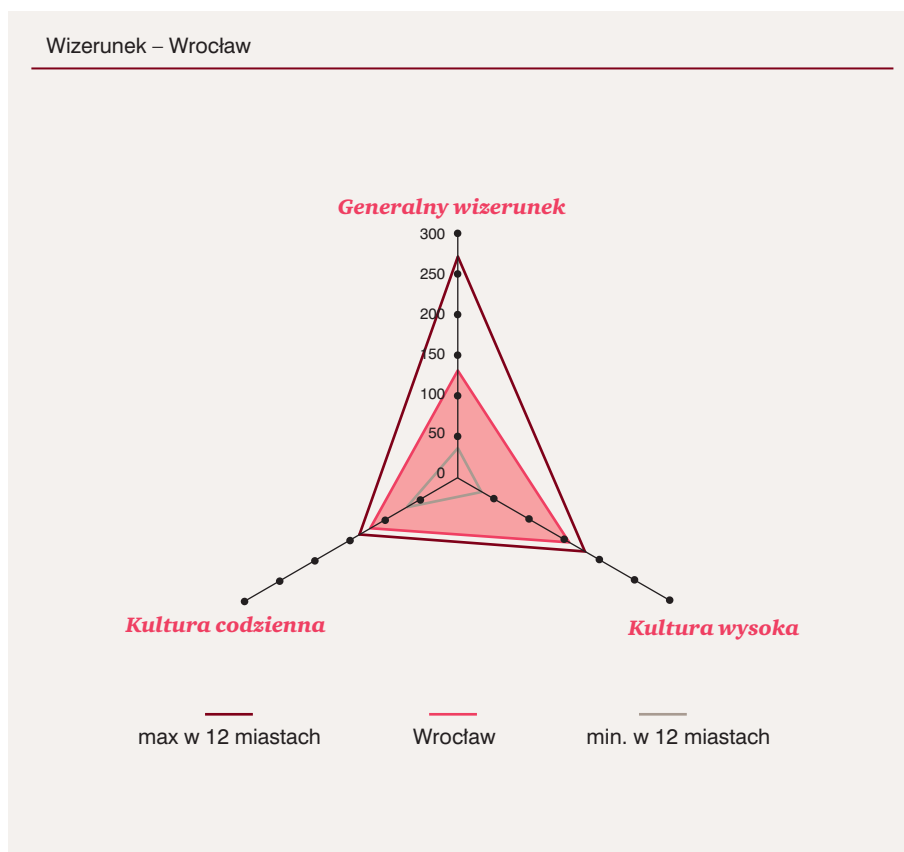
Wizerunek – Podsumowanie

Kapitał Kultury i Wizerunku Wrocławia: pomiar łączny

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Kultury i Wizerunku Wrocławia wynosi 131,9.

Wrocław – choć już dobrze rozpoznawalny w Europie – wciąż potrzebuje aktywnej promocji i ciągłej pracy nad utrwaleniem pozytywnego wizerunku miasta. Atutami miasta są bogata oferta kulturalna, malownicze położenie, ciekawa historia oraz silne zjawiska przedsiębiorczości i przyjaznego klimatu dla biznesu. Wszystkie te cechy skutecznie przyciągają do miasta turystów i przedstawicieli biznesu.

Miasto ma jednak potencjał, aby zaoferować mieszkańcom i gościom znacznie więcej. Wrocław ma bowiem wszelkie predyspozycje (środki finansowe, znanych twórców, zaplecze) by stać się ośrodkiem kulturalnym o znaczeniu europejskim. Znakomitą szansą na wypromowanie tej wizji jest wybór miasta na Europejską Stolicę Kultury 2016.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Kultury i Wizerunku Wrocławia wynosi

131,9

Kapitał Instytucjonalno-Demokratyczny określa funkcjonowanie instytucji zarządzających miastem: władz miejskich, administracji publicznej, służb porządkowych.

Instytucje

Dlaczego mierzymy Kapitał Instytucjonalno-Demokratyczny?

Kapitał Instytucjonalno-Demokratyczny określa funkcjonowanie instytucji zarządzających miastem: władz miejskich, administracji publicznej, służb porządkowych. Jest on również odbiciem aktywności obywatelskiej mieszkańców oraz sprawności funkcjonowania mechanizmów demokratycznych i komunikacji pomiędzy władzami i społeczeństwem.

W miastach, które dysponują wysokim Kapitałem Instytucjonalno-Demokratycznym, łatwiej jest wypracować i realizować spójną strategię rozwoju. Poddane demokratycznej kontroli władze wywiązują się lepiej ze swoich obowiązków, posiadają silniejszy mandat społeczny do zarządzania miastem, a aktywność mieszkańców wspomaga je w realizacji wspólnie ustalonych celów. W takiej sytuacji łatwiej o sukces w zakresie rozwoju gospodarczego i społecznego.

Definicja Kapitału Instytucjonalno-Demokratycznego (KID)

Na Kapitał Instytucjonalno-Demokratyczny miasta składa się zarówno jakość działania władz miasta, jak aktywność jego mieszkańców oraz dobra komunikacja na linii władze-mieszkańcy.

Pomiaru rozwoju KID dokonujemy w trzech płaszczyznach: oceny sprawności funkcjonowania instytucji miejskich (władz i administracji publicznej), ich wysiłków na rzecz wywiązania się z jednej z najważniejszych funkcji – zapewnienia mieszkańcom bezpieczeństwa, oraz aktywności instytucji pozarządowych.

KID: sprawność administracji

Ocena sprawności funkcjonowania władz i administracji ma dwojakie znaczenie. Z jednej strony, w grę wchodzi rzeczywiste oceny, bazujące na doświadczeniach mieszkańców miasta i odwiedzających je gości. Z drugiej strony, na opinie te znaczący wpływ ma sposób komunikowania się władz ze społeczeństwem: włączenie mieszkańców do procesu tworzenia strategii rozwoju oraz odpowiednie wyjaśnianie problemów i celów prowadzonych działań.

Podstawowymi wskaźnikami użytymi do pomiaru KID w zakresie sprawności instytucji miejskich są: wydatki na administrację (w relacji do liczby ludności), czas oczekiwania na wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę (według ocen Związku Firm Deweloperskich), wskaźniki dostępności urzędów (dostosowane do potrzeb mieszkańców: godziny otwarcia urzędów, możliwość załatwienia spraw przez internet na platformie euap), ilość hotspotów samorządowych (nowy wskaźnik w tej edycji badania), udział budżetu partycypacyjnego w wydatkach łącznych miasta (nowy wskaźnik).

Wrocław jest miastem sprawnie działającej administracji publicznej. Wydatki na administrację publiczną na głowę mieszkańca kształtują się powyżej poniżej średniej dla 12 badanych miast, co wprost przekłada się na jakość usług świadczonych przez urzędy. Czas, potrzebny na uzyskanie pozwolenia budowlanego we Wrocławiu należy do najkrótszych w kraju, a dostępność urzędów kształtuje się na poziomie wyższym, niż średnia w badanej grupie miast. Pomimo bardzo dobrze rozwiniętej sieci hotspotów samorządowych ilość spraw, jakie można załatwić korzystając z platformy euap, kształtuje się jednak nadal na rozczarowująco niskim poziomie.

Na korzyść miasta przemawia także wysoki udział projektów wybranych w ramach budżetu partycypacyjnego w wydatkach łącznych miasta.

Przy średnim poziomie KID w zakresie sprawności administracji dla 12 miast równym 100, KID Wrocławia szacujemy na poziomie 117,3.

Instytucje

KID: nakłady na bezpieczeństwo publiczne

Ocena instytucji miejskich opiera się w dużym stopniu na ich działaniach w newralgicznym obszarze bezpieczeństwa: skali wydatków na służby odpowiedzialne za porządek i bezpieczeństwo, współpracy z mieszkańcami, umiejętności zdobycia zaufania mieszkańców do służb porządkowych. Warto zauważyć, że pozytywna ocena działań władz w tym zakresie nie musi być tożsama z wysokim poczuciem bezpieczeństwa (uwzględnionym w Kapitale Jakości Życia) – są miasta o wysokiej przestępczości, gdzie władze dokonują dużego wysiłku i miasta, gdzie mimo mniejszych nakładów na bezpieczeństwo przestępczość jest niewielka.

W pomiarze KID w zakresie bezpieczeństwa użyliśmy jako wskaźników: wydatków miasta na bezpieczeństwo, liczby policjantów i strażników miejskich (wszystko w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) oraz procentu wykrywalności sprawców przestępstw.

Wydatki Wrocławia na bezpieczeństwo kształtują się na poziomie zbliżonym do średniej dla 12 badanych ośrodków. Wykrywalność przestępstw, podobnie jak ilość policjantów i strażników miejskich w przeliczeniu na 1000 mieszkańców przyjmuje we Wrocławiu wartość lekko poniżej średniej dla analizowanych miast. Biorąc pod uwagę wspomniane powyżej stosunkowo niskie poczucie bezpieczeństwa, sytuacja ta wymaga zmiany.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KID w Wrocławiu w zakresie nakładów na bezpieczeństwo kształtuje się na poziomie 97,3.

KID: aktywność instytucji pozarządowych

Wysoka aktywność instytucji pozarządowych służy lepszemu funkcjonowaniu mechanizmów demokratycznych, wzmocnieniu demokratycznej kontroli działania władz, wytworzeniu stosunków partnerstwa pomiędzy mieszkańcami miasta i władzami oraz większej skali współdziałania mieszkańców przy wypracowaniu i wdrażaniu strategii rozwoju miasta.

KID w zakresie aktywności instytucji pozarządowych mierzymy poprzez analizę źródeł internetowych, pomiar ilości zarejestrowanych w mieście organizacji pozarządowych oraz odsetek głosów oddanych na ruchy miejskie w wyborach do rad miasta w roku 2014 (nowy wskaźnik w badaniu).

Aktywność instytucji pozarządowych we Wrocławiu jest w bardzo wysoka – na 1000 mieszkańców zarejestrowano 6,2 organizacji, podczas gdy przeciętna dla pozostałych badanych miastach wynosi 5,7. Wrocławskie organizacje pożytku publicznego są także znakomicie rozpoznawalne w Internecie.

Wrocławianie mają także zaufanie do przedstawicieli ruchów miejskich, którzy w ostatnich wyborach samorządowych uzyskali poparcie 15% głosujących, co jest wynikiem znacząco powyżej średniej (średnie poparcie na poziomie 11%).

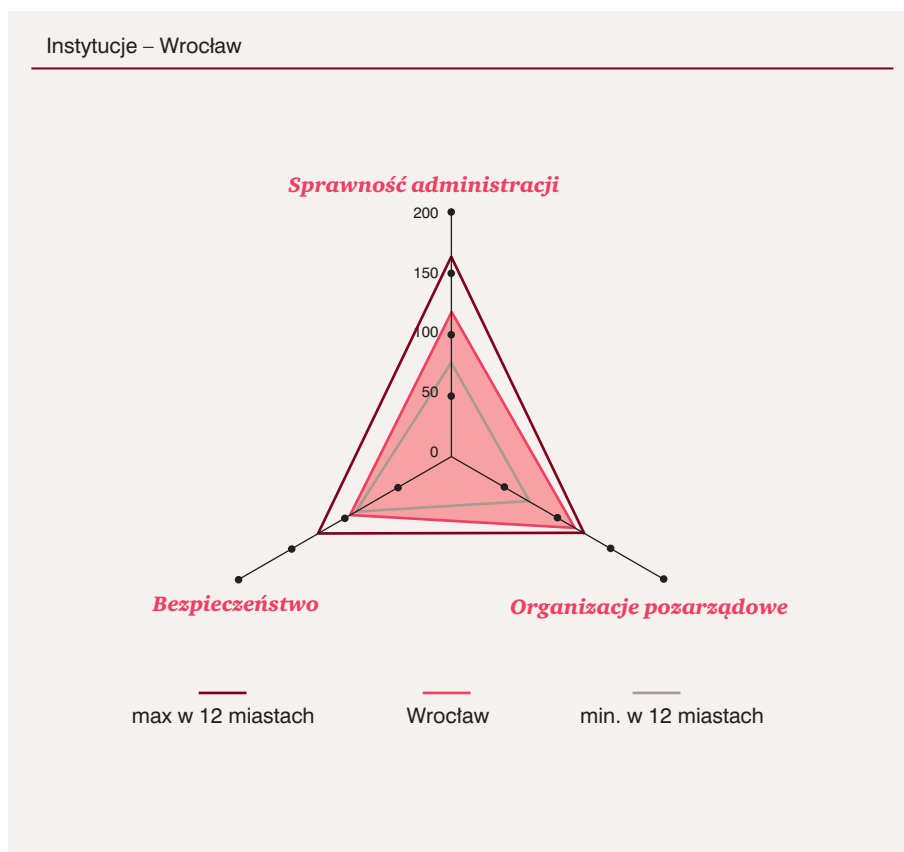
Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, aktywność instytucji pozarządowych we Wrocławiu wynosi 116,9.

Instytucje – Podsumowanie

Kapitał Instytucjonalno-Demokratyczny Wrocławia: pomiar łączny

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Instytucjonalno-Demokratyczny Wrocławia wynosi 110,5. To drugi najwyższy wynik wśród 12 badanych miast.

Wrocław, w obszarze KID znajduje się na uprzywilejowanej pozycji. Sprawnie działającą administrację miejską uzupełniają inicjatywy zgłaszane przez organizacje pozarządowe. Warto też zwrócić uwagę na ciągłość w działaniach władz, ułatwiając strategiczne planowanie rozwoju. Dla dalszego, dynamicznego rozwoju Wrocławia potrzeba jednak chyba większych nakładów na rzecz zwiększania bezpieczeństwa publicznego.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Instytucjonalno-Demokratyczny Wrocławia wynosi

110,5

Posiadany Kapitał Techniczny i Infrastrukturalny rzutuje silnie na atrakcyjność miasta jako miejsca do życia i prowadzenia działalności gospodarczej.

Infrastruktura

Dlaczego mierzymy Kapitał Techniczny i Infrastrukturalny?

Szeroko rozumiana infrastruktura, którą dysponuje miasto – sprawny transport, zasoby mieszkaniowe, infrastruktura usługowa oraz niezbędne we współczesnym świecie do życia i prowadzenia działalności media (zarówno tradycyjne, jak energia czy woda, jak nowoczesne, jak internet) – stanowi niezbędny warunek sprawnego funkcjonowania metropolii.

Bez sprawnej infrastruktury wzrasta uciążliwość życia mieszkańców, gwałtownie pogarsza się wizerunek miasta oraz spada jego atrakcyjność jako miejsca lokalizowania inwestycji. Warto zauważyć, że infrastruktura to nie tylko budowle, sprzęt i instalacje – to również sprawność organizacyjna firm i spółek komunalnych, pozwalająca na pełne wykorzystanie posiadanych zasobów infrastrukturalnych. Faktyczny poziom Kapitału Technicznego i Infrastrukturalnego zależy również często od tego, na ile sprawne funkcjonują rynki usług, mediów oraz rynek mieszkaniowy. W mieście posiadającym duże zasoby mieszkaniowe, ale niesprawnie funkcjonujący rynek, wynajęcie lub zakup odpowiedniego lokum może być równie trudne, jak w mieście, w którym mieszkań po prostu brak.

Definicja Kapitału Technicznego i Infrastrukturalnego (KTI)

Posiadany Kapitał Techniczny i Infrastrukturalny rzutuje silnie na atrakcyjność miasta jako miejsca do życia i prowadzenia działalności gospodarczej. Ocena KTI opiera się zazwyczaj na rzeczywistych doświadczeniach i spostrzeżeniach mieszkańców miasta i odwiedzających je gości. Szeroko rozpowszechnione złe oceny mogą zrujnować wizerunek metropolii, nawet jeśli w innych dziedzinach radzi sobie ona nieźle.

Pojęcie Kapitału Technicznego i Infrastruktury zawiera różne formy majątku służącego zaspokajaniu potrzeb miasta. Za najważniejsze dla potrzeb pomyślnego rozwoju uznaliśmy cztery rodzaje infrastruktury: infrastrukturę komunikacyjną, infrastrukturę energetyczną i informatyczną, infrastrukturę mieszkaniową, oraz infrastrukturę handlowo-usługową.

Infrastruktura

KTI: komunikacja

Ogólna ocena sprawności sieci komunikacyjnej w mieście wymaga wzięcia pod uwagę wielu czynników: infrastruktury drogowej, alternatywnych form ruchu drogowego, jakości funkcjonowania transportu zbiorowego oraz jakości połączeń miasta ze światem zewnętrznym.

Wybrane wskaźniki, których używamy do pomiaru KTI w zakresie komunikacji to: gęstość sieci drogowej, gęstość sieci ścieżek rowerowych i buspasów, ilość miejsc w transporcie publicznym w relacji do liczby ludności, istnienie autostradowej obwodnicy (pełnej lub częściowej), a także liczba i jakość połączeń miasta ze światem zewnętrznym: ilość bezpośrednich połączeń lotniczych i promowych (lotniska w promieniu 75 km), czas jazdy najszybszym pociągiem do 5 największych miast Polski, jakość połączeń drogowych z 5 największymi miastami Polski. Choć nie są to wszystkie wskaźniki, które można by wziąć pod uwagę, dają one pewien obraz stopnia rozwoju i jakości infrastruktury komunikacyjnej miasta.

Pod względem infrastruktury transportowej Wrocław należy do najlepiej rozwiniętych miast w Polsce (po Warszawie i Krakowie).

Miasto jest łatwo dostępne dla podróżnych, niezależnie od tego jaki środek transportu wybiorą. Położenie w pobliżu autostrady A4 i drogi ekspresowej S8 sprawia, że czas dojazdu z Wrocławia do 5 największych miast Polski jest krótszy, niż wartość średnia tego wskaźnika dla 12 badanych miast. Nieco gorzej jest w przypadku podróży koleją, lecz i tu Wrocław odnotował znaczący postęp i nieznacznie przekracza poziom średni. Nowoczesne lotnisko, dysponujące połączeniami do kilkudziesięciu miast Europy sprzyja rozwojowi biznesu w mieście.

Wrocław może pochwalić się także dobrze rozwiniętą siecią transportu miejskiego, która może być alternatywą dla ruchu samochodowego, utrudnionego wobec sieci drogowej o mniejszej gęstości. Problemem może być jedynie stosunkowo mała ilość miejsc w transporcie publicznym w relacji do liczby mieszkańców (niższa od średniej dla 12 miast). Trzeba dodać, iż miasto dysponuje jedną z najgęstszych sieci ścieżek rowerowych i buspasów w Polsce.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KTI w zakresie komunikacji w Wrocławiu wynosi 117,8.

KTI: mieszkania

Łatwość, z jaką można w mieście za rozsądną cenę wynająć lub kupić mieszkanie lub dom zależy zarówno od posiadanych przez miasto zasobów mieszkaniowych (ich ilości oraz jakości), jak od sprawności działania rynku mieszkaniowego. Im lepiej działa rynek mieszkaniowy, tym łatwiej pozyskać i utrzymać w mieście wysoko wykwalifikowanych pracowników i przyciągnąć nowych inwestorów.

Podstawowe wskaźniki, które stosujemy do pomiaru KTI w zakresie mieszkań to liczba mieszkań na 1000 mieszkańców, wskaźniki jakości zasobów mieszkaniowych (odsetek mieszkań wyposażonych w łazienkę), tempo wzrostu zasobów mieszkaniowych oraz przeciętne ceny mieszkań na rynku wtórnym.

Wrocławskie zasoby mieszkaniowe należy ocenić jako relatywnie dobre. Decyduje o tym ich ilość i jakość, a sytuację poprawia jeden z najwyższych w kraju wskaźników budowy nowych mieszkań. Sytuację pogarsza fakt, że ceny mieszkań na rynku wtórnym kształtują się we Wrocławiu na poziomie zdecydowanie wyższym niż średnia w 12 analizowanych miastach.

Przy przeciętnym poziomie dla 12 miast równym 100, KTI w Wrocławiu w zakresie zasobów mieszkaniowych wynosi 107,5.

Infrastruktura

KTI: media

Bez sprawnie i w niezawodny sposób dostarczonych mediów trudno miastu zdobyć wizerunek miejsca, w którym można wygodnie żyć, a przede wszystkim skutecznie prowadzić działalność gospodarczą. Dotyczy to zarówno mediów tradycyjnych (energia, gaz, woda), jak mediów nowoczesnych, umożliwiających rozwój innowacyjny i wykorzystujący w pełni wiedzę i umiejętności mieszkańców (telekomunikacja, internet).

Wskaźnikami, których używamy do pomiaru KTI w tym zakresie są: liczba użytkowników internetu (szacowana w oparciu o liczbę ogłoszeń lokalnych na portalu OLX), dostęp do szerokopasmowego internetu, zużycie energii przez gospodarstwa domowe (ściśle powiązane z posiadanymi przez nie zasobami dóbr trwałego użytkowania), odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej.

Pod względem dostępności mediów sytuację we Wrocławiu należy uznać za dobrą. Dostęp do szerokopasmowego Internetu jest zbliżony do wartości średniej, natomiast liczba użytkowników sieci kształtuje się na poziomie wyższym, niż średnia dla 12 objętych badaniem miast.

Pod względem zużycia energii elektrycznej, czyli pośrednio stopnia wykorzystania dóbr stałego użytkowania, Wrocław znajduje się zdecydowanie ponad poziomem średnim dla analizowanych ośrodków. Z kolei, procent osób posiadających dostęp do kanalizacji miejskiej jest we Wrocławiu zbliżony do wartości średniej.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KTI w Wrocławiu w zakresie mediów kształtuje się na poziomie 103,7.

KTI: handel i usługi

Różnorodne usługi rynkowe, w tym zwłaszcza usługi handlowe, finansowe, hotelarskie i gastronomiczne tworzą niezbędną infrastrukturę rynkową potrzebną dla sprawnego funkcjonowania gospodarki miasta. Usługi te są zazwyczaj w wysokim stopniu wzajemnie skorelowane: miasta oferujące np. duże, nowoczesne powierzchnie handlowe oferują również wysoki poziom pozostałych usług rynkowych.

W pomiarze KTI w zakresie usług użyliśmy jako wskaźników: rozmiar nowoczesnej powierzchni handlowej, liczbę bankomatów oraz liczbę sklepów, hoteli i restauracji na 1000 mieszkańców.

W zakresie dostępności handlu i usług Wrocław uzyskał bardzo wysoką notę. Miasto zawdzięcza to przede wszystkim wysoką dostępnością nowoczesnych powierzchni handlowych na mieszkańca. Liczba sklepów, restauracji i hoteli kształtuje się na wysokim poziomie. Jedynie liczba bankomatów dostępnych w mieście w przeliczeniu na głowę mieszkańca jest nieznacznie niższa od wartości średniej dla badanych miast.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KTI Wrocławia w zakresie handlu i usług kształtuje się na najwyższym wśród badanych miast poziomie 109,1.

Infrastruktura – Podsumowanie

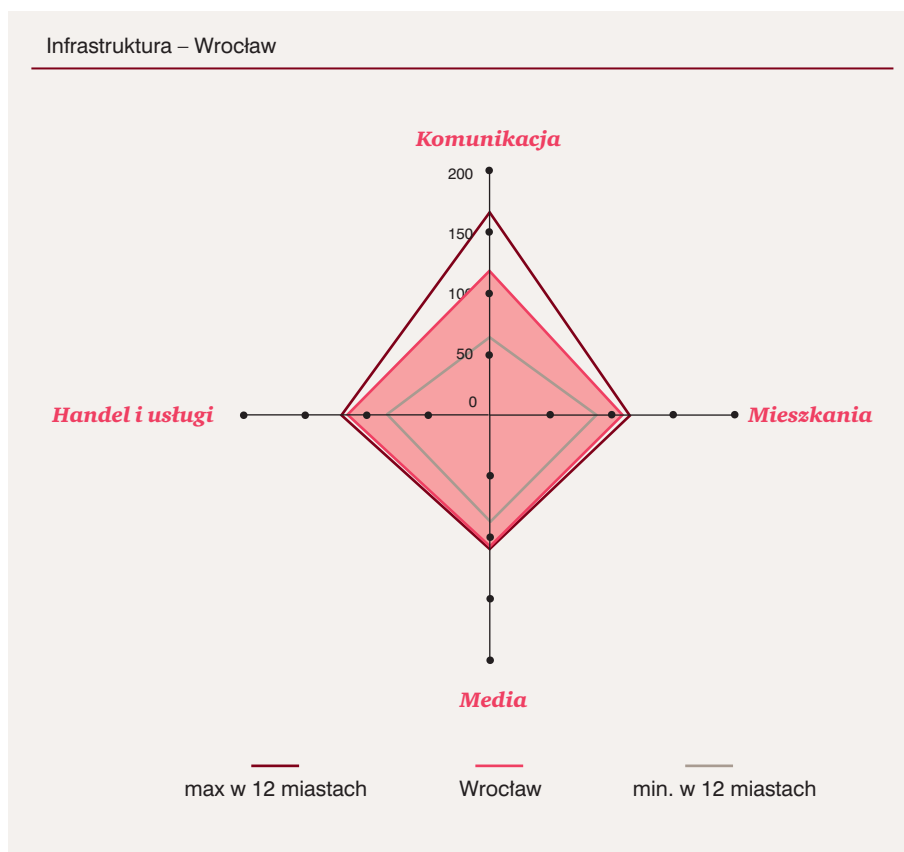
Kapitał Techniczny i Infrastrukturalny Wrocławia: pomiar łączny

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Techniczny i Infrastrukturalny Wrocławia wynosi 109,5.

Wrocław, obok Warszawy i Krakowa, pozostaje tym samym jednym z najlepiej rozwiniętych polskich miast w obszarze szeroko rozumianej infrastruktury. Warto zauważyć, że Wrocław odnotował pod tym względem spektakularny awans w ciągu minionej dekady.

Miasto, w przeciągu ostatnich kilku lat znacząco poprawiło swoją dostępność dla podróżnych. Niemal już zakończona budowa drogi S8 znacząco ułatwiła podróż do stolicy Dolnego Śląska mieszkańcom centrum i północy Polski. Inwestycje w infrastrukturę kolejową (remont tzw. protezy koniecpolskiej) skróciły również czas podróży koleją. Nowoczesne lotnisko ułatwia podróże zagraniczne i stymuluje napływ inwestycji.

Zadaniem dla miasta powinna być nadal poprawa sytuacji w zakresie zasobów mieszkaniowych (Wrocław ma w tym obszarze stale zaległości). Miasto powinno także dalej inwestować w przebudowę układu drogowego, a także zastanowić się nad śmiałymi rozwiązaniami które pozwoliłyby na bardziej efektywne rozprowadzenie ruchu i zmniejszenie uciążliwych korków.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Techniczny i Infrastrukturalny Wrocławia wynosi

109,5

Kapitał Źródeł Finansowania należy rozumieć jako zdolność miasta do sfinansowania projektów niezbędnych do rozwoju.

Finanse

Dlaczego mierzymy Kapitał Źródeł Finansowania?

Przez Kapitał Źródeł Finansowania (KZF) rozumiemy zdolność miasta do znalezienia środków niezbędnych do sfinansowania własnego rozwoju. Środki te mogą pochodzić z różnych źródeł: mogą to być dochody podatkowe, subwencje od rządu, fundusze unijne, dochody z emisji obligacji lub zaciągniętych kredytów. Mogą to wreszcie także być te pieniądze sektora prywatnego, które udało się wykorzystać dla sfinansowania przedsięwzięć niezbędnych z punktu widzenia rozwoju miasta.

Współczesne miasto potrzebuje dla pomyślnego rozwoju inwestycji, zapewniających sprawne funkcjonowanie infrastruktury, pożądaną jakość życia, dobre działanie instytucji publicznych. Nie wystarczy mieć dobrą strategię rozwoju – trzeba także umieć znaleźć środki niezbędne dla realizacji celów. Miasto o dużym KZF to miasto, które potrafi z jednej strony znaleźć potrzebne finansowanie, z drugiej zaś sięgnąć do różnych źródeł pochodzenia środków, tak by osiągnąć najlepsze efekty przy jak najmniejszych kosztach pozyskania kapitału.

Definicja Kapitału Źródeł Finansowania (KZF)

Kapitał Źródeł Finansowania należy rozumieć jako zdolność miasta do sfinansowania projektów niezbędnych do rozwoju. Dobrze rozwinięty KZF oznacza, że miasto jest w stanie zdobyć odpowiednio duże fundusze na ten cel, a jednocześnie umiejętnie zróżnicować źródła ich pochodzenia.

Przy pomiarze KZF analizujemy cztery obszary: bazę podatkową (wielkość PKB wytwarzanego w mieście), finansowanie budżetowe, środki pochodzące z rynku finansowego (pożyczki) oraz fundusze europejskie. Zwracamy jednocześnie uwagę na to, że na dłuższą metę polskie miasta powinny starać się szerzej angażować środki sektora prywatnego, przede wszystkim w drodze przedsięwzięć publiczno-prywatnych.

Finanse

KZF: baza dochodowa

Zasadniczą bazę dochodową miasta stanowią środki osiągane przez jego mieszkańców. Oczywiście dochody te mogą być obciążone podatkami lokalnymi w różnym stopniu, zależnie od przyjętej polityki. Generalnie jednak, im wyższa aktywność gospodarcza miasta, tym większe obecne i przyszłe dochody budżetu miasta, pozwalające na sfinansowanie różnorodnych potrzeb.

Pomiaru KZF w zakresie bazy dochodowej dokonujemy w oparciu o poziom PKB na głowę mieszkańca.

W roku 2012 PKB na głowę mieszkańca Wrocławia wynosił 155% średniego PKB na głowę mieszkańca Polski.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KZF Wrocławia w zakresie bazy dochodowej szacujemy na poziomie 105,1.

KZF: finansowanie budżetowe

Finansowanie budżetowe to fundusze, które miasto posiada we własnym budżecie (jest to suma środków własnych i dotacji oraz subwencji otrzymywanych przez miasto z budżetu państwa). Główną korzyścią z budżetowego finansowania rozwoju jest to, że nie pociąga to za sobą wzrostu zadłużenia miasta. Są jednak również zjawiska niekorzystne: środki budżetowe są zawsze ograniczone, a na dłuższą metę wygospodarowanie sporych środków własnych jest możliwe tylko poprzez stosowanie – tam gdzie się tylko da – wysokich opłat i podatków lokalnych. A to z kolei może niekorzystnie oddziaływać na klimat prowadzenia działalności gospodarczej w mieście.

Zgodnie z zastosowaną metodyką, na pełny obraz KZF w zakresie finansowania budżetowego składają się łączne dochody budżetu miasta (zawierające dotacje uzyskane z budżetu państwa), dochody własne (w obu przypadkach w przeliczeniu na głowę mieszkańca) oraz udział wydatków inwestycyjnych w budżecie miasta.

Możliwości finansowania budżetowego rozwoju Wrocławia wyglądają lepiej niż średnio w 12 miastach.

Powyżej przeciętnego poziomu kształtowały się we Wrocławiu zarówno dochody łączne jak i dochody własne miasta (w przeliczeniu na głowę mieszkańca). Udział inwestycji w wydatkach miasta wyniósł 20,2%, co jest poziomem nieznacznie poniżej średniej dla objętych badaniem miastach.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KZF Wrocławia w zakresie finansowania budżetowego szacujemy na poziomie 112,2 (lepszy wynik uzyskała jedynie Warszawa i Trójmiasto).

Finanse

KZF: finansowanie rynkowe

Środki pochodzące z rynku finansowego można pozyskać np. biorąc kredyt z banku lub emitując obligacje komunalne. Korzyścią z finansowania rozwoju za pomocą środków pochodzących z rynku finansowego jest możliwość zrealizowania inwestycji, na które nie starczyłoby środków w budżecie. Zjawiskiem niekorzystnym jest zadłużanie się miasta.

Pomiar KZF w zakresie finansowania rynkowego obejmuje: relację kosztów obsługi długu do dochodów własnych miasta oraz przyznany miastu rating kredytowy.

Sytuacja Wrocławia w zakresie finansowania rynkowego wygląda dobrze. Wrocław dysponuje stosunkowo dobrym ratingiem na poziomie „BBB+”, co oznacza, że zadłużenie nie stanowi problemu z punktu widzenia zdolności miasta do spłaty zobowiązań, (z możliwymi problemami w przypadku pogorszenia koniunktury gospodarczej). Udział wydatków na obsługę zadłużenia w dochodach własnych miasta kształtuje się lepiej niż średnio w 12 miastach.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KZF Wrocławia w zakresie finansowania rynkowego szacujemy na poziomie 106,7.

KZF: fundusze europejskie

Dzięki członkostwu Polski w Unii Europejskiej, miasta mogą korzystać ze środków rozwojowych dostępnych w ramach funduszy strukturalnych. Są to bezzwrotne dotacje, pokrywające znaczną część kosztów inwestycji służących rozwojowi regionalnemu i poprawie jakości życia mieszkańców. Wykorzystanie tych środków jest dla miasta bardzo korzystne (problemem może być jedynie znalezienie środków na sfinansowanie „wkładu własnego” do projektu).

Pomiar KZF w zakresie funduszy europejskich opiera się na łącznej sumie pozyskanych przez miasto środków z funduszy europejskich, w przeliczeniu na głowę mieszkańca.

Wrocław okazał się niezwykle skuteczny w zakresie pozyskiwania funduszy europejskich. Miasto plasuje się w tej kategorii w czołówce badanych miast (lepsze, przy uwzględnieniu wielkości, okazały się jedynie Rzeszów i Trójmiasto).

Przy średnim poziomie KZF w zakresie funduszy europejskich dla 12 miast równym 100, w Wrocławiu szacujemy go na poziomie 128,2.

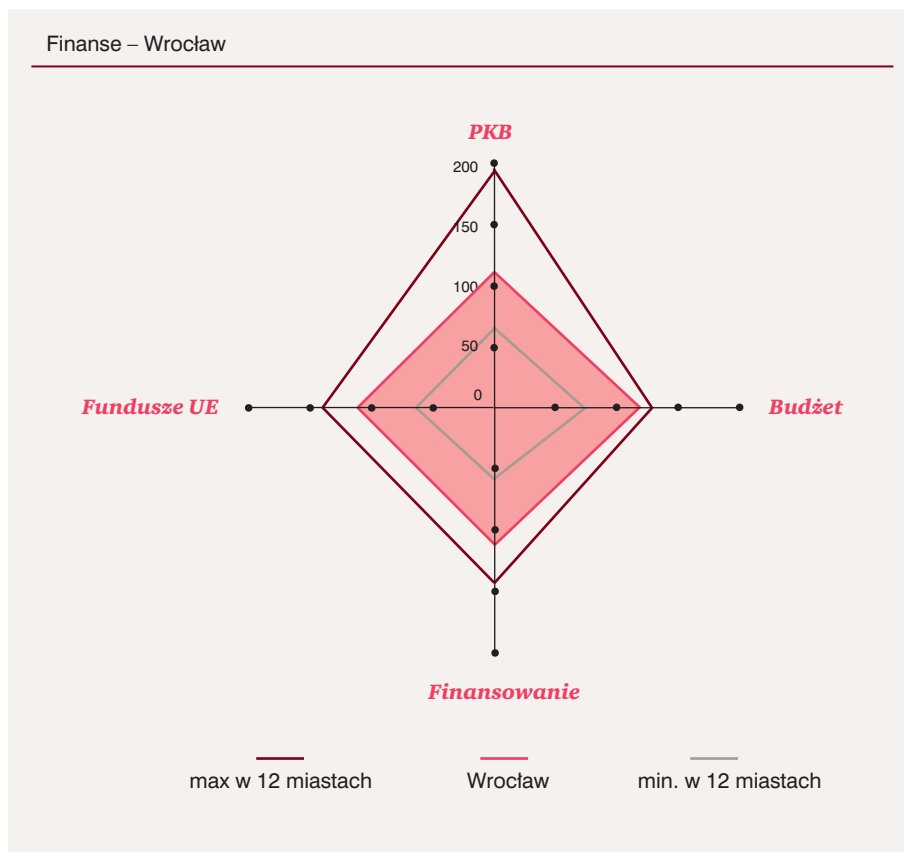
Finanse – Podsumowanie

Kapitał Źródeł Finansowania Wrocławia: pomiar łączny

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Źródeł Finansowania w Wrocławiu wynosi 110,4.

Łączna ocena KZF jest dla Wrocławia zdecydowanie korzystna. Miasto ustępuje w tej kategorii jedynie Warszawie i Poznaniu. Miasto dysponuje solidną bazą dochodową, co jest wynikiem wysokiego – i szczególnie szybko rosnącego w minionej dekadzie – PKB na głowę mieszkańca. Miasto bardzo dobrze radzi sobie z pozyskiwaniem funduszy unijnych oraz ma dobrze zarządzany budżet. Sytuację finansową stolicy Dolnego Śląska dodatkowo poprawia przyznany miastu wysoki rating kredytowy, który otwiera przed Wrocławiem drzwi do alternatywnych form finansowania.

Wrocław nadal potrzebuje inwestycji, a do ich sfinansowania często nie wystarczają środki własne wsparte funduszami unijnymi. Miasto powinno bardziej zdecydowanie odwoływać się do pozabilansowych form finansowania takich jak np. partnerstwo publiczno – prywatne. Dzięki zaangażowaniu środków z wielu źródeł możliwa jest jednoczesna realizacja większej ilości zadań inwestycyjnych, co z punktu widzenia Wrocławia jest niezwykle istotne.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Źródeł Finansowania Wrocławia wynosi

110,4

Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej mierzymy przede wszystkim analizując sukcesy miasta w przyciąganiu inwestorów – zarówno zagranicznych, jak krajowych.

Inwestycje

Dlaczego mierzymy Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej?

Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej rozumiany jest przede wszystkim jako wykazana w przeszłości zdolność do przyciągania do miasta inwestorów, stanowiąca odbicie generalnych wyobrażeń o atrakcyjności miasta jako miejsca lokalizacji działalności gospodarczej. Kapitał ten nie jest zawsze ściśle powiązany z rzeczywistymi mocnymi i słabymi stronami miasta: zdarza się, że miasta oferujące bardzo dobre warunki są przez inwestorów nagminnie pomijane, podczas gdy inne, oferujące warunki znacznie gorsze, znajdują się na liście miejsc, w których inwestycji dokonuje się najchętniej. Miasto, które nie jest dobrze postrzegane jako miejsce lokowania inwestycji, wszelkimi sposobami powinno dążyć do zmiany tego stanu rzeczy.

Często zdarza się, że zachowanie inwestorów miewa charakter nie do końca racjonalny: kolejne przedsięwzięcia lokują się tam, gdzie ulokowały się poprzednie, choćby nawet warunki oferowane przez inne miasta były lepsze. Zdarza się również, że o lokalizacji inwestycji decydują czynniki subiektywne i drugorzędne: łatwość dotarcia do miasta dla podróżnych biznesowych, sposób potraktowania ich przez lokalną administrację, pierwsze wrażenia z pobytu. Nie zmienia to faktu, że Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej ma kluczowe znaczenie dla przyszłego rozwoju miasta.

Definicja Kapitału Atrakcyjności Inwestycyjnej (KAI)

Posiadany Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej rzutuje silnie na szanse rozwojowe miasta. Choć formułowane przez biznes oceny atrakcyjności inwestycyjnej nie zawsze są do końca usprawiedliwione, miasto nie ma innego wyboru jak tylko cierpliwie i skutecznie promować swój wizerunek wśród inwestorów.

Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej mierzymy przede wszystkim analizując sukcesy miasta w przyciąganiu inwestorów – zarówno zagranicznych, jak krajowych. Zwracamy jednak również uwagę na warunki inwestowania, a więc czynniki, które mogą przyczyniać się do utrwalenia wizerunku miasta jako dobrej lokalizacji.

KAI: atrakcyjność dla inwestorów zagranicznych

Ocena stopnia postrzegania atrakcyjności inwestycyjnej miasta przez firmy zagraniczne bazuje na analizie dokonanych inwestycji oraz na danych o dostępności wykwalifikowanych pracowników.

Wskaźnikami wybranymi do pomiaru KAI w zakresie inwestycji zagranicznych są: liczba dużych inwestorów zagranicznych w mieście, dostępna nowoczesna powierzchnia biurowa oraz liczba absolwentów kierunków technicznych i nauk ścisłych, którzy w ciągu 4 lat opuścili uczelnie zlokalizowane w mieście lub w jego pobliżu (dystans do 50 km) – wszystkie wskaźniki w odniesieniu do liczby mieszkańców.

Wrocław jest miastem atrakcyjnym dla inwestorów zagranicznych. Miasto dysponuje kapitałem ludzkim pożądanym przez globalne firmy, a zwłaszcza dużą liczbą absolwentów uczelni o profilu technicznym i ścisłym oraz wysoką podażą nowoczesnych powierzchni biurowych. Nie dziwi więc fakt, że liczba inwestorów zagranicznych we Wrocławiu jest zdecydowanie większa (trzeci wynik, po Warszawie i Poznaniu) od wartości średniej uzyskanej dla 12 objętych badaniem miast.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KAI w zakresie atrakcyjności dla inwestorów zagranicznych wynosi w Wrocławiu 124,1.

Inwestycje

KAI: ogólna atrakcyjność inwestycyjna

Firmy krajowe dysponują zazwyczaj większą wiedzą na temat rzeczywistych mocnych i słabych stron poszczególnych miast jako miejsca lokalizacji inwestycji od firm zagranicznych, więc ich decyzje mogą bazować na bardziej racjonalnych przesłankach. W analizie bierzemy pod uwagę przede wszystkim duże firmy krajowe, które często – w dłuższym horyzoncie czasowym – mogą mieć sporą swobodę w wyborze miejsca inwestowania. Kolejnym uwzględnionym przy pomiarze zjawiskiem jest rozwój firm innowacyjnych.

Podstawowe wskaźniki, które stosujemy do pomiaru KAI w tym zakresie to łączna wielkość nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw w przeliczeniu na liczbę mieszkańców, relacja nakładów inwestycyjnych do majątku trwałego przedsiębiorstw, liczba zlokalizowanych w mieście firm innowacyjnych (wg rankingów Kamerton Innowacyjności i Orły Rzeczypospolitej), ilość projektów finansowanych z programu Innowacyjna Gospodarka (wszystkie wskaźniki odniesione do liczby ludności) oraz poziom płac (stosunkowo niski poziom płac powinien być zachętą dla inwestorów).

W przypadku ogólnej atrakcyjności inwestycyjnej Wrocław jest również postrzegany jako miejsce atrakcyjne. Nakłady inwestycyjne na głowę mieszkańca i ich relacja do majątku trwałego są zdecydowanie wyższe od wartości średniej dla 12 badanych miast. W kwestii rozwoju innowacyjnej gospodarki wyniki są mieszane. Z jednej strony, wrocławskie firmy należą do najbardziej innowacyjnych w Polsce, co potwierdza ich obecność w rankingach. Z drugiej jednak, relatywnie mała jest ilość środków pozyskana przez firmy z miasta w ramach programu Innowacyjna Gospodarka (w przeliczeniu na mieszkańca). Wynik pomiaru jest zaniżony, sytuację poprawiałoby bowiem wyraźnie uwzględnienie środków, które uzyskało z tego programu Wrocławskie Centrum Nauki EIT+.

Na niekorzyść miasta w tej kategorii wpływa poziom płac, który jest we Wrocławiu wyższy od przeciętnego.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KAI Wrocławia w zakresie atrakcyjności dla firm krajowych wynosi 106,0.

KAI: warunki inwestowania

W kształtowaniu KAI obserwacje dotyczące warunków inwestowania i prowadzenia biznesu w mieście mogą być czasem ważniejsze od bardziej fundamentalnych atutów miasta, związanych np. z kapitałem ludzkim lub infrastrukturą. W analizie uwzględniamy więc także te czynniki, które mogą z miejsca zachęcić lub zniechęcić przedstawicieli firm, zwłaszcza zagranicznych, do dokonania inwestycji.

Wskaźnikami użytymi do pomiaru KAI w tym zakresie są: procent powierzchni miasta objęty planami zagospodarowania przestrzennego, liczba szkół językowych (aproksymująca znajomość języków obcych przez mieszkańców) oraz liczba miejsc w salach konferencyjnych w hotelach (w relacji do liczby mieszkańców miasta).

Warunki inwestowania we Wrocławiu kształtują się na najlepszym poziomie w Polsce. Dzięki objęciu 55% miasta planem zagospodarowania przestrzennego lokowanie inwestycji we Wrocławiu uległo znacznemu ułatwieniu. Zaletą w oczach inwestorów jest także duża liczba szkół językowych, oznaczająca wysoką znajomość języków obcych wśród mieszkańców. Nieznacznie poniżej średniej plasuje się we Wrocławiu liczba miejsc w hotelach i salach konferencyjnych.

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, KAI Wrocławia w zakresie warunków inwestowania kształtuje się na poziomie 130,4.

Inwestycje – Podsumowanie

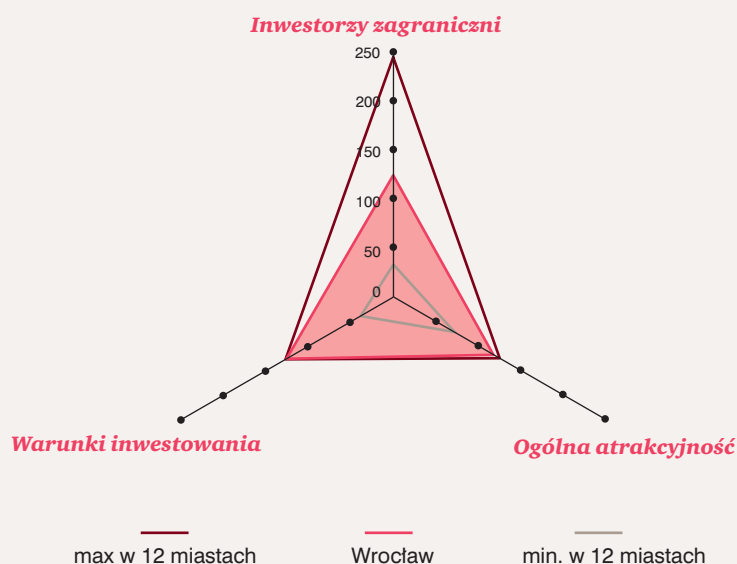
Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej Wrocławia: pomiar łączny

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej Wrocławia wynosi 121,2 (wyższy wynik zanotowały jedynie Warszawa i Katowice)

Stolicy Dolnego Śląska udało się zbudować doskonałą markę, zwłaszcza wśród inwestorów zagranicznych, tworząc wizerunek miasta przyjaznego biznesowi. Miasto doskonale wykorzystuje atuty, jakimi dysponuje (położenie w pobliżu dróg szybkiego ruchu, dobrze wykształceni mieszkańcy, bliskość rynku niemieckiego i czeskiego). Planowane inwestycje (budowa drogi S5 pomiędzy Wrocławiem a Poznaniem) poprawi – już i tak bardzo dobrą – pozycję przetargową miasta w walce o inwestorów zagranicznych.

Miasto powinno jeszcze bardziej aktywnie zabiegać o tych inwestorów, którzy przynoszą projekty o wysokiej wartości dodanej, a także wspierać rozwój innowacyjnej gospodarki. Dałoby to szansę na szybsze niwelowanie różnic rozwojowych pomiędzy Wrocławiem a metropoliami zachodnimi.

Inwestycje – Wrocław

Przy średnim poziomie dla 12 miast równym 100, Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej Wrocławia wynosi

121,2

Biura w Polsce

Gdańsk

ul. Piastowska 11
80-332 Gdańsk
Tel: +48 58 5529000
Fax: +48 58 5529090

Katowice

ul. Ściegiennego 3
40-001 Katowice
Tel: +48 32 604 0200
Fax: +48 32 604 0300

Kraków

Centrum Biurowe Lubicz
ul. Lubicz 23a
31-503 Kraków
Tel: +48 12 433 3500
Fax: +48 12 433 3501

Poznań

Plac Andersa 7
61-894 Poznań
Tel: +48 61 850 5100
Fax: +48 61 850 5109

Warszawa

Al. Armii Ludowej 14
00-638 Warszawa
pwcpoland@pl.pwc.com
Tel: +48 22 523 4000
Fax: +48 22 508 4040

Wrocław

Renaissance Business Centre
ul. Świętego Mikołaja 7
50-125 Wrocław
Tel: +48 71 356 1170
Fax: +48 71 356 1174

Łódź

Green Horizon
ul. Pomorska 106
91-402 Łódź
Tel: +48 42 664 3300

Rzeszów

ul. Warszawska 18b/84
35-205 Rzeszów